

ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਿਮਾ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੰਦੋਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 15 No. 378 July 28, 2021 E-mail : info@pardestimes.com Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਬਟਾਲੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ 'ਚ ਛਾਇਆ

ਬਟਾਲਾ- ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ 'ਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੀਜੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸਪੇਨ ਦੀ ਟੀਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕਤਰਫਾ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਉਬਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੇਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 3-0 ਦੀ ਦਮਦਮ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੀਜੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਖੇਡਣ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਪੇਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਦਿਖਾਇਆ। ਮੈਚ ਦੇ 14ਵੇਂ ਮਿੰਟ 'ਚ ਹੀ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਚਾਹਲਕਲਾਂ ਦੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਦਿਵਾਈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਟੀਮ ਨੇ ਸਪੇਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 3-0 ਦੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ।

ਉੱਥੇ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਪੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਗਏ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਪਿਤਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਟੀਮ ਜਿੱਤ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੇਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਗੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਿੰਡ ਚਾਹਲਕਲਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਾਈ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈ ਵੰਡ ਕੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 'ਤੇ)

ਕਿਸਾਨ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਲਹਿਰਾਉਣਗੇ ਝੰਡਾ ਤੇ ਕੱਢਣਗੇ ਟਰੈਕਟਰ ਰੈਲੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 14 ਤੋਂ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 14

ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਉਤਰਾਖੰਡ, ਯੂਪੀ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 5

ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਕਰਾਰਾ ਪਲਟਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

ਤੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ ਜਾਣਗੇ ਤੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਜ਼ਫਰਨਗਰ 'ਚ ਵੱਡੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮ

ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦਰਮਿਆਨ ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਰਚਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ

ਨੂੰ ਪਿੰਡ, ਗਰੀਬ, ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ (ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ) ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸੀ ਜਾਂ ਅੱਜ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ।

ਉੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੜਾਅ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਉੱਥੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 18 ਵੱਡੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕਰਾਂਗੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਬੈਠਕਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਲਕਖੌ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰਸਤੇ ਸੀਲ ਹਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਖਨਊ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀਲ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਾਂਗੇ।

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

AUTOBAHN Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਡੈਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਵਿਊਜੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ	ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ	ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ	ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ
44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 510-657-6444	37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444	2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448	4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto - Home - Life - Health - Business - Commercial
PH. (510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490
30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

Certified Insurance Agent **Global Green** INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਰੰਟੀ
ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
Bhupinder Singh Padam
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803
CELL 510-565-6667
3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ

ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਲੰਬੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਵਾਇਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਭ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ ਪੱਛਮੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੈਨੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਪਵਨ ਗੋਇਲ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅੱਜ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਨਾਕਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਜਨਵਰੀ 2017 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ, ਸ਼ੋਅਮੈਨ ਤੇ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਆਗੂ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਮੁਕਾਮ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਤ ਵੱਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਕੜ ਵਿੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਇਕ ਤੀਰ ਨਾਲ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿੰਨ੍ਹਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਕਵਾਇਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਭਰੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਨ 1997 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ ਵਰਗ ਵਿਚ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2002 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਉਭਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਨ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਇਲਾਕਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਅੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਸੰਨ 2017 ਵਿਚ ਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈ-ਬਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਨਜ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ,

ਵਾਂਗ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਚਾਲ ਉਲਟੀ ਪੈ ਗਈ। ਆਖ਼ਰ 10 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਐੱਮਪੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਰਾਹੀਂ 10 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ 4 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚਹੇਤੇ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਬੁਰੂਟਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੰਜਰ ਖੋਭਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ : “ਜਿਨ ਸਫੀਨੋ ਨੇ ਤੋਤਾ

ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਇਆ ਅਤੇ ਸਤਾਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਅੱਜ - ਕਾਲੂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਆਂਗਨ-ਵਾੜੀ ਵਰਕਰ, ਛੇਵੇਂ ਪੇਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਧੱਖੇ ਤੋਂ ਬੇਜ਼ਾਰ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਵਰਗ, ਡਾਕਟਰ, ਸਨਅਤੀ ਕਾਮੇ, ਵਪਾਰੀ, ਸਨਅਤਕਾਰ, ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਪੱਛੜੇ ਲੋਕ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਮੋਤੀ ਮਹੱਲ, ਮਹਿੰਦਰਾ ਫਾਰਮ ਸਿਸਟਮ ਘੋਰਦੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਕੁਟਾਪਾ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਧੂ ਦਾ ਘਰ ਘੇਰਨ ਲੱਗਣਗੇ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ, ਸ਼ਰਫ਼ੇ, ਜੁਮਲੇ, ਚੁਟਕਲੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਗੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ ਚਾਹੁਣਗੇ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗਠਜੋਤ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ, ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਚੇਤੰਨ ਕਿਸਾਨੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਬੋਲ-ਕੁਬੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਬੇ ਕੈਸਟਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਗਲੀ-ਗਲੀ ਵਜਾਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਵਫਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟਾਂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਜਨਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੈਟਰੋਲ-ਡੀਜ਼ਲ, ਗੈਸ, ਬਿਜਲੀ, ਰੋਟੀ-ਕੱਪੜਾ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਡਾ: ਲੋਕ ਰਾਜ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਬਾਦ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

“ਵਗਦੀ ਦੇ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਵੇ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਡੋਬਿਆ ਸਿਆਸਤਾਂ ਨੇ ਬੋਝਾ ਵੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ।”
ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਹੁਣ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵੀਵੀਆਈਪੀ ਤੇ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹੇ। ਕੀ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਿਸਟਮ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕੋਗੇ?

ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਦਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਮ-ਬੋਸੀ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਉਹ ‘ਲਾਫਟਰ ਸ਼ੋਆਂ’ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਰਹੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਤਾਜ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਘਰ-ਘਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ, ਕੇਬਲ, ਰੇਤ-ਬਜਰੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਕੇਬਲ ਮਾਫੀਆ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਫ਼੍ਰਿਜ਼ਟਾਚਾਰ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੁਧਾਰਨ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ 25-26 ਸਹਾਇਕਾਂ, ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹਾਂ 'ਤੇ ਟੋਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਠ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਟੋ-ਕਲੋਜ਼ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅੱਗੇ ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤੇ। ਪੰਚੀ ਜਨਵਰੀ, 1986 ਨੂੰ ਭਜਨ ਲਾਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਧੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ 'ਬੋਪੇ' ਜਾਂ ਬਾਧੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਬੈਰ! ਹੁਣ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ, 2022 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹੀ 18 ਨੁਕਾਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਰੋਹ ਠੱਲ੍ਹਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਧੂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਸਿਸਟਮ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਫੇਰਬਦਲ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ!

ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਕਈ ਦੁਚਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ; ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਅਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਧੜੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ, ਜੋ ਖੁਦ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਲੋਚਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗੇਗਾ; ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਕਿਵੇਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ?

ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਚੋਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ; ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ ਤੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਚਾਰ ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ () ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਤਾਂ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਨਵੀਂ ਰਵਾਇਤ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਜੰਮਿਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ, ਵਰਗਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵ, ਦੁਆਬੇ, ਮਾਝੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਪੱਛਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕੇਤਕ ਯਤਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਜੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਪਟਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਆਪਣੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਭੁਲਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਠਿਤ ਟੀਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾ ਸਕੇ। ਜਿੱਤ ਵਾਸਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫੇਰਬਦਲ ਦੇ ਜੋ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਪਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਕਈ ਉਲਝਣਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣਾਂ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਮੇਲ

ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਾਟੋ-ਕਲੋਜ਼ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥ ਜੋੜਨ 'ਚ ਕੋਈ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਭਾਵੇਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਧੂ-ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਗਿੱਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਜੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰੋ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕਜੁੱਟ ਤੇ ਇਕਮੁੱਠ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬੁਰਤੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਕਾਬਿਲੇਗੌਰ ਹੈ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼, ਬੇਅਦਬੀ, ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਇਸ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੋ-ਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਬਦੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੇਵਰ ਸਖ਼ਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਟਵੀਟਸ ਲਈ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ

ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਿਐਂਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਇਕਜੁੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚ ਸਿੱਧੂ ਖੇਮਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚਾਹੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ 18 ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਮੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਉਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਿਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਿਹਤਰ ਰਹੇ। ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲਾਂ ਹੀ ਹੜਤਾਲਾਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਉਪਰੰਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਔਕੜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀ ਹੜਤਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। &:ਹੜਤਾਲੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਉਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੜਤਾਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਝ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਲ

2006 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੇਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ

ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਤਰ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੱਝ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪਰਸੋਨਲ ਤੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਚਿਰੋਕਣੀ ਮੰਗ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਅੰਦਰ ਛੇਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਅਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 2021 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ 2.85 ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ 3.07 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 4692 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਔਸਤਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਰਕਮ 79,250 ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 14,759 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵੀ ਮਿਲਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ/ਪੈਨਸ਼ਨਰ 2.32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਔਸਤਨ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਬਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਿਨੀ ਮਹਾਜਨ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਤੇ ਪਰਸੋਨਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿਰਸਾ ਖਿਲਾਫ ਲੁਕਆਊਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ

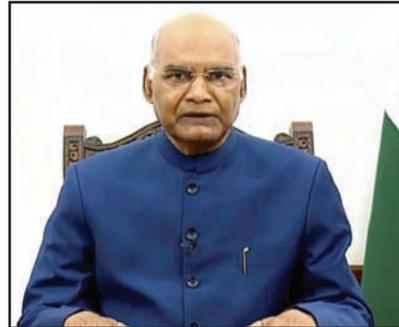
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੁਕਆਊਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇਸ

ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਸਿਰਸਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਾ ਭੱਜਣ। ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਬ੍ਰਾਂਚ 'ਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਹੋਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੰਜੇ ਅਬੋਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਮੰਗਿਆ ਸਮਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਸੱਤ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਤੋਂ ਪੈਗਾਸਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੱਤ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸ਼ਿਅਦ), ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਰਾਕਾਪਾ), ਬਸਪਾ, ਜੇਕੇਐੱਨਸੀ, ਮਾਕਪਾ, ਭਾਕਪਾ, ਰਾਲੋਦ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ' ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਾ ਹੈ।

ਰਾਜਦ ਦੇ ਰਾਜਸਭਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਨੋਜ ਝਾਅ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਆਉਣ ਤੇ ਪੈਗਾਸਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਗਾਸਸ 4 ਕਾਲਮ 'ਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਉਪਕਰਨ ਖਰੀਦੇ ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ? ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੁਖਤਾਰ ਅੱਬਾਸ ਨਕਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਲੀਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਤੇ ਅਧਿਰ ਰੰਜਨ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਉਲ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਟਾਲੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ 'ਚ ਛਾਇਆ

(ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਟੀਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਰਤੀ ਮੀਰਾਬਾਈ ਚਾਨ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਦਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੀਰਾਬਾਈ ਚਾਨ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇ ਨੇ ਟੋਕੀਓ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ 49 ਕਿ੍ਹਾ ਵਰਗ 'ਚ ਰਜਤ ਪਦਕ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਮੈਂ

ਸਿਰਫ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗੀ। &:ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਰਾਬਾਈ ਚਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਗੀ। ਤਮਾਮ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਪਿਜ਼ਾ ਖਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਡੋਮੀ-ਨੋਜ਼ ਨੇ ਸੁਣੀ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਫ੍ਰੀ ਪਿਜ਼ਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਡੋਮੀਨੋਜ਼ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਲਿਆ।

ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ 2020 ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੱਤੇ ਮੈਡਲ

ਰੈਂਕ	ਮੁਲਕ	ਗੋਲਡ	ਚਾਂਦੀ	ਕਾਂਸੀ
36	ਭਾਰਤ	0	1	0
1	ਜਾਪਾਨ	10	3	5
2	ਅਮਰੀਕਾ	9	8	8
3	ਚੀਨ	9	5	7
4	ਰੂਸ	7	7	4
5	ਇੰਗਲੈਂਡ	4	5	4
6	ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ	3	2	5
7	ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ	3	1	5
8	ਕੈਨੇਡਾ	2	3	3
9	ਫਰਾਂਸ	2	2	3

Law Office of

NIRWAN & ASSOCIATES

www.Nirwanlaw.com

Jagdeep S. Nirwan Esq.

BUSINESS INC.

- > Incorporation
- > Articles of Incorp
- > Dissolution
- > 501© Non-Profit

IMMIGRATION/LAW

- > Adjustment
- > Citizenship
- > Employment
- > Appeals-IJ/
- > Family & Finance Visa
- > Board/Federal Ct
- > Labor Certification
- > Investor Visas
- > Removal & Deportation Defense

TAX/LAW

- > Offer in Compromise
- > Payment Plans
- > File Back Taxes
- > Tax Preparation
- > Audits
- > Appeals
- > Tax Court Rep
- > IRS/EDD/FTB Representation
- > Personal & Business
- > Income Tax Filling

1104 CORPORATE WAY, SACRAMENTO CA 95831

Tel: 916-832-3144

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 1659 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 3254 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਇਸੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲੋਂ 47 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਯੂਐੱਸ-ਨਾਟੋ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 95 ਫੀਸਦੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 31 ਅਗਸਤ ਤਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮਈ-ਜੂਨ 'ਚ ਇੱਥੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫ਼ੌਜ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਹਿੰਸਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਅਫਗਾਨ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਹਿੰਸਾ ਘਟਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1979 ਤੋਂ 1989 ਤਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਅਫਗਾਨ ਲੜਾਕਿਆਂ (ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ) ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਧੜੇ ਇਕ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੀ ਕਈ ਧੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ 90 ਫੀਸਦੀ ਪਸ਼ਤੂਨ ਕਬੀਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਦਰਾਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ 1996 ਤੋਂ 2001 ਤਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਿਰਫ 3 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਬਣੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਢਾਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਬਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਫਗਾਨ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਾਂ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਾਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
 Editor in Chief & Publisher
 e-mail: bsma54@gmail.com
 Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola, Managing Editor
 email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
 MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
 8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardesimes.com
 by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ

ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਝਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁਕਤੀ ਯੋਧਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦੀ ਜੈਅੰਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕਈ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋਹਾਨਸਬਰਗ ਅਤੇ ਕਵਾਜ਼ੂਲੂ ਨਟਾਲ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੈਕਬ ਜੁਮਾ ਨੂੰ 15 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ। ਜੁਮਾ 'ਤੇ 2009 ਅਤੇ 2018 ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤਕਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬੰਧੂਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ

ਜੁਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਪਤਾ ਬੰਧੂਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਖਰ ਜਦ ਜੁਮਾ 'ਤੇ ਦੱਖਣੀ

ਆਰ. ਕੇ. ਸਿਨਹਾ

ਅਫਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਦ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ

ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਖ਼ੁਦ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਸਨ? ਮੰਡੇਲਾ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਆਤਮਿਕ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਉਹ ਲੰਬੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ 1990 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਉੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨਮਾਨ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ' ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੰਡੇਲਾ 1995 ਵਿਚ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਵਿਚ 2004 ਵਿਚ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪੀਸ ਐਂਡ ਕਨਫਲਿਕਟ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੇਐੱਨਯੂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦੀ ਚੇਅਰ ਵੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ 1954 ਤੋਂ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਅਫਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਫਿਲਹਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਸੂਸੀ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਨਵੀਂ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਤਕਨੀਕ ਜ਼ਰੀਏ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਸੂਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਸਣੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਵਪਾਰੀ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਫੋਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਗਾਸਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਜ਼ਰੀਏ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਸੰਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕੰਪਨੀ ਐੱਨਐੱਸਓ ਪੈਗਾਸਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗਾਹਕ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਟੀ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਵੈਸ਼ਣਵ ਨੇ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ

ਕਰਨ ਦੀ ਭਲਾ ਕੀ ਤੁਕ ਹੈ? ਅਫਸੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿਆਹਫਾਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਉੱਥੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ

ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਸਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਲਕੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਸੂਸੀ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਰਥ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਪੈਰਿਸ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਰਵੇਲਾਂਸ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਕਿੱਥੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੈ। ਸੂਚੀ 'ਚ ਜਿੰਨੇ ਨੰਬਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੋਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪੈਗਾਸਸ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕੰਪਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਸੂਚੀ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੰਬਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਜ਼ਰੂਰ ਭਖ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ	(10) ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ	(19) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ	(28) ਹੈਰੀ ਸਿੱਧੂ
(2) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ	(11) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(20) ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	(29) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
(3) ਗੈਰੀ ਬਸਰਾਏ	(12) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(21) ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(30) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(4) ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਾਡਲੀ	(13) ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ	(22) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	(31) ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(5) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ	(14) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ	(23) ਸ੍ਰੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਜੀ	(32) ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ
(6) ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ	(15) ਡਾ ਦਲਵੀਰ ਪੰਨੂ	(24) ਜੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(33) ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ
(7) ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(16) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	(25) ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	(34) ਹਰਜੀਤ ਗਿੱਲ
(8) ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(17) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ	(26) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(35) ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ
(9) ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	(18) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ	(27) ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(36) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ (ਡੀਪੀਏ)

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹਾਕੀ ਕਰਕੇ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ। ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਨੇ 8 ਸੋਨੇ, 1 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 2 ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਕੀ ਵਰਗੀ ਖੇਡ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਇਹ ਯੂਨਾਨ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਈ। ਰੋਮਨਾਂ ਨੇ ਇਹਦਾ ਨਾਂ 'ਪਾਗਨੇਸ਼ੀਆ' ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹਰਲੇ' ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਾਲੇ 'ਸਿਟੀ'। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹੋਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਕਾਮਕ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ 'ਬੈਂਡੀ'। 'ਹਾਕੀ' ਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1838 ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਹਰਮੀਕ ਸਿੰਘ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗਗਨਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੇਮਾ ਸੈਣੀ, ਰੂਪਾ ਸੈਣੀ, ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ ਆਦਿ ਗਿਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਓਲੰਪੀਅਨ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। 1947 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਸਾਲ ਏਸ਼ਿਆਈ ਅਤੇ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਆਰਐੱਸ ਭੋਲਾ, ਹਰੀ ਪਾਲ ਕੋਸ਼ਿਕ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਚਾਰਲਸ ਸਟੀਫਨ, ਓਪੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਤੇ ਏਐੱਸ ਬਖਸ਼ੀ। 1960 ਵਿਚ ਰੋਮ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਲਾਲ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਆਰਐੱਸ ਭੋਲਾ, ਹਰੀ ਪਾਲ ਕੋਸ਼ਿਕ ਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖੇਡੇ। 1964 ਵਿਚ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਲਾਲ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰੀ ਪਾਲ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਰੰਗ ਭਾਗ ਲਾਏ। ਮੈਕਸੀਕੋ-68 ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੁੜਵੇਂ

ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ, ਭਾਰਤ, ਕੀਨੀਆ, ਯੂਗੰਡਾ ਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਹਾਕੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਨ। 2 ਸਤੰਬਰ 1972 ਨੂੰ ਜੇ ਮੈਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਕੀਨੀਆ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ 15 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜੁੜਿਆਂ ਉਤੇ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਕੀ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗਗਨਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਰਵਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਜ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਸ਼ਦੀਪ, ਧਰਮਵੀਰ ਆਦਿ ਦਰਜਨਾਂ ਨਾਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਕਰਕੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਹਨ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਲਡ ਇਲੈਵਨ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

1908 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੇਡੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ। 1920 ਵਿਚ ਐਂਟਵਰਪ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਫਿਰ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਤਦ ਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਵਰਗੀ ਖੇਡ ਖਿੱਚੋ ਖਿੱਚੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਾਕੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ। 1928 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। 1932 ਵਿਚ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, 1936 ਵਿਚ ਬਰਲਿਨ, 1948 ਵਿਚ ਲੰਡਨ, 1952 ਵਿਚ ਹੇਲਸਿੰਕੀ ਤੇ 1956 ਵਿਚ ਮੈਲਬਰਨ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੀ। 1940 ਅਤੇ 44 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੀਆਂ। ਮੈਲਬਰਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ 38 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਇੱਕ ਵੀ ਗੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। 1960 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ 1-0 ਗੋਲ 'ਤੇ ਹਾਰੀ ਪਰ ਟੋਕੀਓ-1964 ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। 1975 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਤੇ ਮਾਸਕੋ (1980) ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਾਂ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਟਰਾਫੀ ਦੇ ਜਿੱਤ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ।

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਡੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਮੈਚ ਭਾਵੇਂ ਮੈਲਬਰਨ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਰੋਮ, ਟੋਕੀਓ, ਬੰਕਾਕ, ਤਹਿਰਾਨ ਜਾਂ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਧਰਲੇ। 22 'ਚੋਂ 15-16 ਖਿਡਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਕੀ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁੰਦੀ: 'ਲਈ' ਨੁਰਿਆ, ਏਈ ਬੀਰਿਆ' ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ।

ਕਪਤਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਪੁਲੀਸ, ਬਲਬੀਰ ਰੇਲਵੇ, ਬਲਬੀਰ ਫੌਜ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਮੀਕ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੀਨੀਆ, ਯੂਗੰਡਾ, ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਹਾਕੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਜੁੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ ਤੇ 1966 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸਾਂ ਦੇ ਜੁੜਿਆਂ ਉਤੇ ਰੁਮਾਲ ਸਨ। ਮਿਊਨਿਖ-1972 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ

ਹੁਣ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੁਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵਰੁਣ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਾਰਦਿਕ ਸਿੰਘ, ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਪਾਠਕ ਤੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦਲ ਦਾ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

1956 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤੇਰਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਅਮੀਰ ਕੁਮਾਰ, ਰਘਬੀਰ ਲਾਲ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਪੁਲੀਸ, ਬਲਬੀਰ ਰੇਲਵੇ, ਬਲਬੀਰ ਫੌਜ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਮੀਕ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੀਨੀਆ, ਯੂਗੰਡਾ, ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਹਾਕੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਕੱਪਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਜੁੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਸਨ ਤੇ 1966 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸਾਂ ਦੇ ਜੁੜਿਆਂ ਉਤੇ ਰੁਮਾਲ ਸਨ। ਮਿਊਨਿਖ-1972 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ

ਹਾਕੀ ਮੈਚ 24 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ 6 ਅਗਸਤ ਤਕ ਚੱਲਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ 24 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਨੀਦਰਲੈਂਡਸ, ਦੂਜਾ 25 ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਤੀਜਾ 27 ਨੂੰ ਸਪੇਨ, ਚੌਥਾ 29 ਨੂੰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਤੇ ਪੰਜਵਾਂ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਵਿਰੁਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਕੁਆਟਰ ਫਾਈਨਲ, ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਤੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਹੋਣਗੇ। ਰੀਓ-2016 ਵਿਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਪਹਿਲੇ, ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੂਜੇ, ਜਰਮਨੀ ਤੀਜੇ ਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡਸ ਚੌਥੇ ਥਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅੱਠਵੇਂ ਥਾਂ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਭਾਰਤ ਚੌਥੇ ਥਾਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਨਿਤਾਰੇ ਤਾਂ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ

ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖੇਡਾਂ 2020 ਵਿਚ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ 23 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 8 ਅਗਸਤ ਤਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਹੇਠ ਹੀ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 11,500 ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਰੈਫਰੀਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਲੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ

79,000 ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਈਸਾ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ 776 ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 394 ਈਸਵੀ ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਓਲੰਪੀਆ ਵਿਚ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ 776 ਈਸਵੀ ਪੁਰਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 192 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਰੋਬਿਸ ਜੋ ਖਾਨਸਾਮਾ ਸੀ, ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਧਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਖਿਡਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੇ। ਔਰਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਆਰੀਆਂ

ਕੁੜੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੁਟ ਬੰਨ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀਊਸ () ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਜੀਊਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੇਰਾਕਲੀਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਬਲ ਤੇ ਫੁਰਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੈਂਦੀਆਂ। ਯੂਨਾਨ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ। ਆਧੁਨਿਕ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 1896 ਵਿਚ ਯੂਨਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਏਥਨਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ 12 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 1896 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। 1994 ਤੋਂ ਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਬਰਫ਼ 'ਤੇ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਰਫ਼ 'ਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਾਕੀ, ਸਕਾਇੰਗ, ਸਕੇਟਿੰਗ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੈਰਾ-ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਗਭਗ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਉਰਜਾ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਕੌਸ਼ਲ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੈਚ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਪਰ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਵੱਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਿਆਉਣਗੀਆਂ।

ਉਡਣਾ ਤੈਰਾਕ ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ 'ਉਡਣਾ ਤੈਰਾਕ' ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ ਮੁੜ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਚ ਹੈ। 2016 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਤਾਰੀਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ! ਉਸ ਨੂੰ 'ਫਲਾਈੰਗ ਫਿਸ਼', 'ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ' ਤੇ 'ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਬੁਲੇਟ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲੇ। ਜਿੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਉਹ ਤੈਰਦਾ ਸੀ, ਆਮ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਵਗ ਕੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲ ਸਕਦਾ। ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਤਾਰੀ ਉਸ ਨੇ 47.51 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿਖਾਈ! ਉਸ ਨੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ 28 ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਇਕੋ ਓਲੰਪਿਕ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ; ਫੈਲਪਸ

ਨੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 23 ਸੋਨੇ, 3 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 2 ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ, ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਪੈਨਐਮ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 83 ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 39 ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਨਵਿਆਏ। ਪੈਥੀਓਗ -2008 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 8 ਗੋਲਡ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ 7 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ 1 ਓਲੰਪਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਵਿਆ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਸੀਂ 9 ਗੋਲਡ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਫੈਲਪਸ ਨੇ ਪੰਜ ਵਾਰ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਸੱਤ ਵਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਰਬੋਤਮ ਤੈਰਾਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। 2001 ਤੋਂ 16 ਤਕ ਉਸ ਨੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 22 'ਤੇ)

ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਬਹੁਤ ਤਰਾਸਦੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ 17 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 15 ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਆਈ ਭਿੱਖਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਦੋਣ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ 1971 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ; ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਆਤ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਹੀ ਖੁੜ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦਲੋਨ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦਲੋਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਅੰਦਲੋਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਸੁਝ-ਬੁਝ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਅੰਦਲੋਨ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦਲੋਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸਕਰ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਜਥੇਬੰਦ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਸਕਣ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵਕਾਲਤ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨਹੀਂ। ਉੱਝ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਰਥਿਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਮੱਤ ਨਾਲ 'ਕਿਸਾਨ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ' ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਏਕੇ ਅਤੇ ਬਲ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨੀ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ
ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ 2013-14 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੋਜ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੇ 17 ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 78 ਫ਼ੀਸਦ

ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 16 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ (72%), ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (67%), ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (67%), ਅਸਾਮ (65%), ਝਾਰਖੰਡ (60%), ਹਰਿਆਣਾ (57%), ਬਿਹਾਰ (54%), ਕਰਨਾਟਕ (51%), ਪੰਜਾਬ (49%), ਉੜੀਸਾ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (44%), ਰਾਜਸਥਾਨ (40%), ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ (32%), ਗੁਜਰਾਤ (23%) ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (22%) ਕਿਸਾਨ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸੀ ਆਦਿ ਹਨ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 36 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, 44 ਫ਼ੀਸਦ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਤੇ ਕੇਵਲ 18 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਪੱਕੇ ਘਰਾਂ

ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਣਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 27 ਫ਼ੀਸਦ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਰਕੇ, 15 ਫ਼ੀਸਦ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਕੇ, 6 ਫ਼ੀਸਦ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਦੇਣ ਆਦਿ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਕੇਵਲ 6 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਭਾਅ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ 58 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੱਸਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ 22 ਫ਼ੀਸਦ ਤੇ 20 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਢੰਡੇਰਾ ਪਿੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਨਿੱਘਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ

ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 28 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ, ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 14 ਫ਼ੀਸਦ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ 6 ਫ਼ੀਸਦ ਕਾਲਜ ਗਏ ਹਨ। 83 ਫ਼ੀਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ (ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 68 ਫ਼ੀਸਦ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ 98 ਫ਼ੀਸਦ)। 32 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਆਮਦਨ ਵਾਸਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਿਕ 2012-13 ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਖਾਧੇ ਪੀਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। 34 ਫ਼ੀਸਦ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ, 61 ਫ਼ੀਸਦ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ 2 ਫ਼ੀਸਦ ਲੋਕ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ 10 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। 86 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ 14 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਹਨ। 60 ਫ਼ੀਸਦ ਕੋਲ 1 ਤੋਂ 3 ਕਿੱਲੋ ਹਨ, 19 ਫ਼ੀਸਦ ਕੋਲ 4 ਤੋਂ 9 ਅਤੇ 7 ਫ਼ੀਸਦ ਕੋਲ 10 ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਿੱਲੋ ਹਨ। 90 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਧੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕੇਵਲ 10 ਫ਼ੀਸਦ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਬਣੇ ਹਨ। 79 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 21 ਫ਼ੀਸਦ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਖੇਤੀ ਛੱਡ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ 61 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ।

ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵ (ਯੂਪੀਏ-1) ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 53 ਫ਼ੀਸਦ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਵਲ 10 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਬਾਰੇ ਕੇਵਲ 52 ਫ਼ੀਸਦ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕੇਵਲ 15 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਲੈ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੇਂਡੂ ਬੀਜ ਯੋਜਨਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ, ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ, 15 ਤੋਂ 20 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕੇਵਲ 2 ਤੋਂ 10 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਖੋਜ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਸ

ਕਿਸਾਨ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ
ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਕਿਸਾਨ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨੀ ਧੰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਕੌਮੀ ਵਿਕਾਸ, ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਹੇ ਕਥਨ 'ਉੱਤਮ ਖੇਤੀ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਛੋਟੇ ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਰ-ਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਨ। ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦਰਾਮਦ-ਬਰਾਮਦ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚੇਤ ਖਰਚਾ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੁਲਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਜਨਤਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹਾਇਤਾ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਿਹਤ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਏਕੇ ਦੇ ਬਲ ਅਤੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਂਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਏਕਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਅੰਦਲੋਨ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਸਿਆਸੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਜਾਂ ਪੈਂਤੜਾ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਮੌਜੂਦਾ ਚੁਣੌਤੀਆਂ
ਭਾਰਤ ਨੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰੱਕੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਾ ਮਿਲਣਾ, ਖੇਤੀ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਅਬਾਹ ਵਾਧਾ, ਆਲਮੀ ਤਾਪ, ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਅਸਥਿਰ ਮੌਨਸੂਨ, ਸੰਸ-ਾਰੀਕਰਨ, ਗ਼ੈਰ ਸੰਸਥਾਈ ਸਰੋਤ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਜਕਾਰ (ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ), ਵਾਹੀਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ, ਸੰਸਥਾਈ ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦੀ ਸਬਸਿਡੀ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਰਜ਼ੇ, ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਘਟਦੀ ਆਮਦਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਨਾਜ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ, ਜਬਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜਪਣਾ (ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰ-ਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸੌਦਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL

ENROLLED AGENT

BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS

TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS,
TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAY-
ROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE
Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EX-
PECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST!

E.A.

Open 7 Days
Weekends/Evenings
(Year Round Service)
Reasonable Rates
Call for Appointment

CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464

EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514,

Insurance Life- Only Agent #0G76896

39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538

Email:singhrpal@sbeglobal.net Singhtax.com

ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਮਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ

ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੀ ਲਾਲ ਫੌਜ ਨੇ 1989 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਤੇ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਵਜੋਂ ਇਸਲਾਮੀ ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਆਖਰ ਜਹਾਦ ਨੇ ਸਾਮਵਾਦ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਟਿਟਿਗ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈਸ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਗੋਂ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਉੱਬਾਲੇ ਮਾਰਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਸੇਕ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫ਼ੀਰ ਰੋਬਿਨ ਰਾਫੇਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ (ਰਾਫੇਲ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਐੱਫਬੀਆਈ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ), ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਇਮਦਾਦ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਲਹਿਦਗੀਪਸੰਦੀ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮਾਨਤਾ ਆਦਿ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਫੌਰੀ ਮਾੜੇ ਅਸਰ ਸਨ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਰਤਾਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਤੋਖੀ ਹਮਲਿਆਂ (9/11) ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਦੌਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ 1990ਵਿਆਂ ਦਾ ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਦਹਾਕਾ। ਇਸ ਦੌਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਖੀਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁੜ 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਡਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਜਹਾਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਕਰੀਬ ਅੱਧਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੈ ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦੇ 34 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਵੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜਾਂ ਹਾਲੇ ਯੂੜ ਭਰੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਚੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਕੋਲ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਭੱਜ ਕੇ ਤਾਜਿਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ਼ੈਰ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਣ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਕਠਪੁਤਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਤਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਠੋਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਕਾਇਮ ਕਰੇ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਲਏ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਦੀ ਜਿਰਗਾ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ, ਦੋਹਾ ਵਿਚਲੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਖੇਡ ਦੇ ਮੌਹਰੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਈਐੱਸਆਈ ਦੇ ਰਹਿਮ ਉੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਉਸ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਮਿਲੇ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਣ ਪਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਿਥੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਸਪਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। 'ਫੌਰਨ ਪਾਲਿਸੀ' ਨਾਮੀ ਪਰਚੇ ਦੀ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਜੰਗਜੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲੇ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹੁਣ ਪਿਛਾਹਿਛੂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿ-ਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ 45 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਮੰ-ਗੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਜੰਗਜੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਖ਼ਾਹਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਰੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਐੱਸਆਈ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਲਾ ਬਰਦਾਰ ਜਾਂ ਮੁੱਲਾ ਯਾਕੂਬ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਇਸ (ਆਈਐੱਸਆਈ) ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸਲਾਮੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀਵਾਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੇਖ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਐੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਰੋਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਆਗੂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਹੁਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ, ਕੌਂਸਲਖ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ। ਇਹੋ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਉੱਦਮ ਦੀ ਅਸਲੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ, ਸੜਕਾਂ, ਸਕੂਲ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਕਰੀਬ 3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਮੈਡੀਕੇਅਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇ ਬੀਤੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਸਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵੀ ਲੱਭ ਸਕਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸਲਾਮੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਭਿਅਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਤਲਕ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਣਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕੌਮਾਂਤਰੀਵਾਦ ਦਫ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿ-ਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੰਗ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਲਮੀ ਜਹਾਦ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਵੱਲੋਂ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਅੱਪੜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਤਬਾਹਕੁਨ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ। ਅੱਜ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਆਂਵ-ਗੁਆਂਵ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ।

ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਾਬਰਕ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੂਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ 650 ਸੈਨਿਕ ਅਮਰੀਕੀ ਦੁਤਘਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਛੱਡੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਫੌਜ 11 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਾਬੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਰਗਾਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੱਚੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਨਾਲ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਸਮੇਂ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਰਖਾਨਾ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੀਬੀਆ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ 11 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂੱਧ ਦੇ ਨਪੀਤੇ ਹੋਏ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 'ਅੱਗ ਲਾਈ, ਡੱਬ ਕੰਧ ਉੱਤੇ' ਵਾਲਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਮੌਲਾਣਾ ਹੈਬਤੁੱਲਾ ਅਖੂਨਜ਼ਾਦਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ 'ਤੇ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਜ਼ੈਬੁੱਲਾਹ ਮੁਜਾਹਿਦ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ 80% ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਈਰਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਚੀਨ, ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਹੱਦੀ

ਚੌਕੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਸ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ ਦੀ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਗੇ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਹੇਠ ਲੜਨ ਦੀ ਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਤਾਜਿਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਬੁਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਕੰਧਾਰ ਅਤੇ ਕੁੰਦੁਜ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ, ਟੈਂਕ, ਬਖਤਰਬੰਦ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਤੋਪਖਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲਾਂਘਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ

ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਫੌਜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਕਮ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਫਰਵਰੀ 2020 ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕ ਸੰਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸੈਕਟਰੀ ਜੇਨ ਸਾਕੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਹਮਲੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣੀ ਸਾਡੀ ਮਜਬੂਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 55000 ਦੇ ਲਗਪਗ ਦੋਭਾਸ਼ੀਏ, ਮੁਖਬਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵੀਜ਼ੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਦੁਬਈ, ਕਤਰ, ਦੋਹਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ 9 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮ-ਲਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਰੂਸ ਵਾਂਗ ਉੱਥੇ ਫਸ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜੰਗ ਕਰਨੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਹੈ। ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਮਲਾਵਰ ਇੱਥੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਬਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ 2400 ਸੈਨਿਕ ਮਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਖਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦੇ ਹੋਏ 70000 ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਸੈਨਿਕ ਤੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ 27 ਲੱਖ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। **(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 'ਤੇ)**

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ

ਡਬਲਿਨ- ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਸੰਸਥਾ ਵਾਲੇ) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਨਿੱਘੀ ਬੈਠਕ ਸੱਦੀ ਗਈ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਵੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਜੀ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ

ਕੀਤੀ ਤੇ ਚੰਗੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਵੇ, ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਵਧਾਉਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੀਰ-ਪੈਗੰਬਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਜੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੀ ਕੰਮਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਾਉਣ। ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਤਵਿੰਦਰ ਕਾਜਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਉਥੇ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਪੱਛਤੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ 'ਤੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੋਤ ਵਾਲੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜੋ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਸਾਡੇ ਲੋਕ) ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਸੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ।

ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ 'ਚ- ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਤਵਿੰਦਰ ਕਾਜਲਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਲਖਵੰਤ ਗਿੱਲ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ. ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

- ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਫਰਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣਗੇ। ਉਸ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 2004 ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਦੇ 24 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਗਈ ਸੀ; 2009 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ, 2014 ਵਿਚ 34 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 2019 ਵਿਚ 43 ਫ਼ੀਸਦੀ।

ਬੁੱਧਵਾਰ (21 ਜੁਲਾਈ 2021) ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਸੀ ਪੀ ਐੱਮ) ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਐੱਨਸੀਪੀ)

ਨੇ ਬਿਨਾ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਮੁਆਫ਼ੀ' ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੀਪੀਐੱਮ ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 4 ਅਤੇ ਐੱਨਸੀਪੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 26 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 13 ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਵਾਲੇ 103 ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਡ) ਨੇ 56 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ 78 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 33 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ; ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਿਕ

ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬਾਹੁਬਲ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੂਬਾਈ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਧਨੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਦਿਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕਰਨ

ਮਹਾਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬੀਕੇ ਦੱਤ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬੁਟਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ (ਬੀਕੇ ਦੱਤ) ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਉਹ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀ ਹੱਥ ਨਾ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 18 ਨਵੰਬਰ 1910 ਨੂੰ 'ਉਏਰੀ ਖੰਡਾ ਘੋਸ਼', ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਦਵਾਨ (ਬੰਗਾਲ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਹੱਦ ਨਫਰਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੇਪਾਲ ਬਾਬੂ ਰਾਹੀਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਵਕਤ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੜ੍ਹ ਕਾਨਪੁਰ ਹੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਲੁਟੇਰੀ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਦਲ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਛਾਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਮਵਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬੀਕੇ ਦੱਤ, ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨ੍ਹਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਅਜੈ ਘੋਸ਼ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜੋੜ ਲਏ ਅਤੇ ਕਾਨਪੁਰ ਆ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੇਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੀਕੇ ਦੱਤ, ਸ਼ਿਵ ਵਰਮਾ, ਜੈਦੇਵ ਕਪੂਰ, ਬਿਸਮਿਲ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ, ਅਜੈ ਘੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਰੋਜ ਚੰਦਰ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਦੇ 'ਕਾਕੇਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ' ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੁਫੇਰੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਯੋਗੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਥੇਬੰਦ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਰੇ-ਪੁੱਲਰੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ 9 ਸਤੰਬਰ 1928 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ 'ਚ ਕੰਮ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬੰਬ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਗਰਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੜਤਾਲਾਂ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਸਤੇ 'ਟਰੇਡ ਡਿਸਪਿਊਟ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੇਫਟੀ ਬਿੱਲ' ਲੈ ਆਏ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਬੜੇ ਜਨ ਘਾਤਕ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1929 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਬ ਤੇ ਧਮਾਕੇ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਸਿਰਫ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕਾ ਤੇ ਧੂੰਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ 'ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਤੇ 'ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਮੁਰਦਾਬਾਦ' ਦੇ

ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਫਲਟ ਸੁੱਟੇ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬੰਬ ਕੇਸ 'ਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਂਡਰਸ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੱਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 6 ਮਹੀਨੇ ਲੰਬੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਖ਼ਰਾਬ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ 1938 ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਤ ਨੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ 'ਚ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 'ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ' ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਦੱਤ ਨੂੰ 1942 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਵਾਸਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭਟਕਦੇ ਰਹੇ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਜਾਗੀ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਨੂੰ

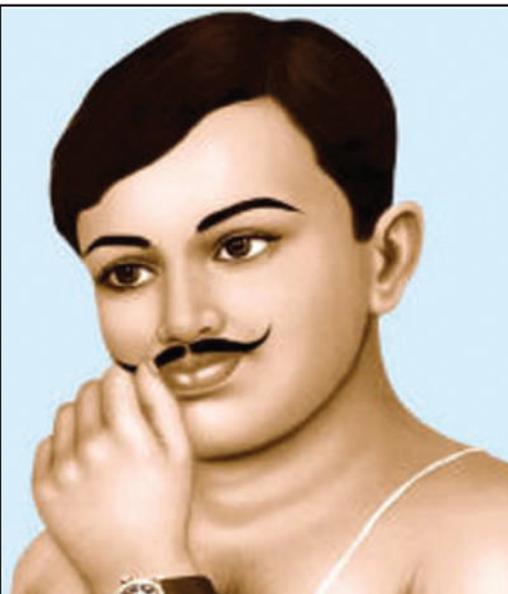
ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਵੀਹ ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਬੀਕੇ ਦੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੱਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕੀਤਾ

ਪਿਰਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀਮੇਘਾ

ਨਿਡਰ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ

"ਜੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਨ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਤਭੂਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।" ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। & ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਜੁਲਾਈ, 1928 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਪੀਠ, ਬਨਾਰਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ, 1921 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਸਿਰਫ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਹਾਨ ਇੰਡੀਅਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਜਾਣੋ ਜਿਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਿੱਤੀ:

- ਉਸਦਾ ਅਸਲ ਨਾਮ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤਿਵਾੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਾਮ ਆਜ਼ਾਦ, ਬੈਰਾਜ, ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸਨ।
- ਉਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਬੜਾ, ਅਲੀਰਾਜਪੁਰ (ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ) ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।
- 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ 1920 ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ।
- 1922 ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਮ

ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਚਿੰਤਾਮਣੀ' ਵਿੱਚ (ਐਚਆਰਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।
- ਕਾਕੇਰੀ ਰੇਲ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ, ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ ਅਸਫਕੁੱਲਾ ਖਾਨ, ਠਾਕੁਰ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।
- 1925 ਵਿੱਚ ਕਾਕੇਰੀ ਟ੍ਰੇਨ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ 1928 ਵਿੱਚ ਜੋਹਨ

ਸਾਂਡਰਸ (ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ) ਦੀ ਗੱਤਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਜ਼ਾਦ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।
- ਸਾਂਡਰਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਸਟਿਸ ਰਿਵੇਰੈਂਡ ਟੋਮਸਨ ਕ੍ਰੋਗਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਆਜ਼ਾਦ (ਅਜ਼ਾਦ), ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ 15 ਵਾਰ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਉਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਊਂਦੇ-ਜੀਅ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।
- ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਐਲਫ਼੍ਰੇਡ ਪਾਰਕ, ਅਲਾਹਾਬਾਦ (ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਆਗਰਾਜ) ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੂੀ ਜੇ ਆਰਐਚ ਨੱਟ-ਬਰਵਰ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੀਆਈਡੀ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਖਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਲਈ।

ਬਿਜਲੀ ਖ਼ਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ ਇੰਜੀ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

'ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰਾਂ' ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਆਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜਲੀ ਕਾਨੂੰਨ 2003 ਰਾਹੀਂ ਬਿਜਲੀ ਜਨਰੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਸੇਵਾ ਬਿੱਲ 2021 ਰਾਹੀਂ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਕਾਨੂੰਨ 2003 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਦਾ ਇਹ ਬਿੱਲ 2014 ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ-ਨਾ-ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਟੈਰਿਫ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੁੱਛਿਆ ਪੁੱਛਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿੱਥੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜੁਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਵਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਭਰਮ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਭਰਮ ਇਹ ਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਗਾਂਹ ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੰਮ ਸਬ-ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੂਚਿਤ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਲਾਈਨ ਲੌਸਿਜ਼ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਸਿਸਟਮ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1999 ਵਿੱਚ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਏਈਐੱਸ ਨੇ ਲਈ ਜਦਕਿ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਿਲਾਇੰਸ ਐਨਰਜੀ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਬੇ ਸਬ-ਅਰਬਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ (ਬੀਐੱਸਈਐੱਸ) ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਸੰਨ 1999 ਦੇ ਤੁਫਾਨ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਸੰਨ 2001 'ਚ ਉਹ ਭੱਜ ਗਈ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2015 'ਚ ਬੀਐੱਸਈਐੱਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਔਰੰਗਾਬਾਦ, ਜਲਗਾਓਂ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗਯਾ, ਭਾਗਲਪੁਰ, ਮੁਜ਼ਫਰਪੁਰ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਉੱਜੈਨ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਕ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੌੜੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸੇ ਰਾਹ ਤੁਰੇ ਜਾਣਾ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪਰਚੁਨ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਵੀ ਹੈ? ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 20% ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮਹਿਜ਼ 3% ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਪਲਾਇਰ ਬਦਲੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਬੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਪਰਚੁਨ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਹਲੇ ਕਿਉਂ ਹੋਏ ਪਏ ਹਾਂ? ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਕਪਾਸਤ

ਹੋਏ ਬਿਜਲੀ ਖ਼ਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਕਰਕੇ ਬਿਜਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਰਜੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਤਕਨੀਕੀ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ 25 ਸਾਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 4.55 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੂਰਜੀ ਬਿਜਲੀ ਦਰ 2.44 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਬਿਜਲੀ ਖ਼ਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਵਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਪੈਸਟੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਉੱਠਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਕਾਨੂੰਨ 2003 'ਚ ਕੀਤੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਤਹਿਤ ਈਸੀਈਏ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਈਸੀਈਏ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵੇਚ, ਖ਼ਰੀਦ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਈਸੀਈਏ ਕੋਲ 'ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1973' ਦੇ ਅਨੁਭਾਗ 345 ਤੇ 346, ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 22 'ਤੇ)

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸੁਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਇਲੈਕਟਰੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤੀ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਿਆ। ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਤਨੋਂ ਬਾਹਰ 1918 ਵਿੱਚ ਮੋਢਾਸਾ, ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮੋਟਰ ਮਕੈਨਿਕ ਵਜੋਂ ਨੌਰੋਬੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀ ਉੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਜੂਨ 1919 ਦੇ ਨੇੜ-ਤੇੜ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਘੁੰਮਿਆ-ਫਿਰਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ 11,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ। 1921 'ਚ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਡੌਵਰ () ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤਰਿਆ ਅਤੇ 2-3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਫਰੈਂਕ ਕਾਰ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਬੜੇ 'ਟੂਲ ਮੇਕਰ' () ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਥੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਹ ਦੋ-ਚਾਈ ਸਾਲ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟਰ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। 1927 'ਚ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੁਝ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਠਹਿਰਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਅਸਲਾ ਅਤੇ ਬੰਬ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਭਗਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ 1931 'ਚ ਰਿਹਾਅ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ/ਹਤਾਲ () ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਕੌਡੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਰਿਹਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਸੁੰਨਗਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਚ ਬਹੁਤ ਨਿਘਾਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

1934 ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਘੁੰਮਿਆ-ਫਿਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਟਲੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਫ਼ਰਾਂਸ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ 1934 ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਪਰ ਦੱਸੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਾਰ ਖਰੀਦੀ।

1936 'ਚ ਉਹ ਰੁਸ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਲੈਨਿਨਗਰਾਡ ਮਾਸਕੋ ਵਿੱਚ 42 ਦਿਨ ਠਹਿਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੌਲੈਂਡ, ਲਾਤਵੀਆ () ਅਤੇ ਐਸਟੋਨੀਆ () 'ਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾ ਕੇ 1937 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰੀਬ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਮੈਨਚੇਸਟਰ, ਨਾਰਥੋਲਟ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਲਗਪਗ ਡੈਨਹਮ ਸਥਿਤ ਫਿਲਮ ਸਟੂਡੀਓ 'ਚ ਕ੍ਰਾਊਡ ਵਰਕ ਭਾਵ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਜਰਮਨੀ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਬਰਲਿਨ ਤੇ ਕੋਲੋਗਨ 'ਚ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਰਹਿ ਕੇ ਪੌਲੈਂਡ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰੁਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਲਾਤਵੀਆ () ਤੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਿਗਾ () ਗਿਆ। ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1938 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿਪੋ 'ਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਬੜੇ ਤਰਖਾਣ () ਗ੍ਰੇਟ

ਚੈਸਿੰਗਟਨ ਗਲਾਉਸਟਰਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਆਰਏਐੱਫ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਰ ਲਿੰਡੇ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਾਉਰਨਮਾਊਥ ਨੇੜੇ ਕੈਂਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਤਰਖਾਣ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ।

ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ‘‘ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਉਧੈ ਸਿੰਘ, ਫਰੈਂਕ ਬਰਾਜ਼ਿਲ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਨੰਬਰ 52753 ਹੈ, ਜੋ 20 ਮਾਰਚ 1933 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਅਨਾਥ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿੱਖ ਅਨਾਥ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਹਵਾ ਘੁੰਮਿਆ-ਫਿਰਿਆ ਵੀ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਾਈਟਹੈੱਡ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਸਰੇ 'ਚ ਡੇਢ ਸਾਲ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ 'ਚ ਦੋ ਸਾਲ। ਫਿਰ ਇਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਫਿਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਥਾਈਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਡੈਟਰਾਇਟ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਥੋਂ ਇਹ ਪੂਰਬੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਨੇ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਇਸ ਨੇ ਪੋਰਟੋਰੀਕੋ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਕੋਲ ਪੋਰਟੋਰੀਕੋ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਫਰੈਂਕ ਬਰਾਜ਼ਿਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਫਰਾਂਸ ਆਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬੈਲਜੀਅਮ, ਜਰਮਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਿਬੇਰੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਲਨਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਹੰਗਰੀ, ਪੋਲੈਂਡ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਇਟਲੀ, ਫਰਾਂਸ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਪਿਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਫਿਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਭੂ-ਮੱਧ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਸ.ਸ. ਜਲਾਪਾ ਨਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਤਰਖਾਣ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਹ 1927 'ਚ ਕਰਾਚੀ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਕਲਕੱਤਾ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀਆਨਾ ਸਾਹਿਤ ਕਾਫੀ ਪੜ੍ਹਿਆ। 27 ਜੁਲਾਈ 1927 ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕਾਰਡ ਫੜ੍ਹੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

30 ਜੁਲਾਈ 1927 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਹਥਿਆਰ (ਦੋ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਇੱਕ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ 'ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ' ਨਾਮੀ ਪਰਚਾ) ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਤਹਿਤ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਮੁਸੱਕਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਲਸ਼ਵਿਕਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਮਗਰੋਂ 23 ਅਕਤੂਬਰ 1931 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

1933 ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸੁਨਾਮ ਗੋਤਾ ਮਾਰ ਕੇ ਵਲੈਤ ਵੱਲ ਚਲ ਪਿਆ। 1934 'ਚ 9, ਐਡਲਰ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਰੋਡ, ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 5 ਜੁਲਾਈ 1934 ਨੂੰ ਲੰਡਨ

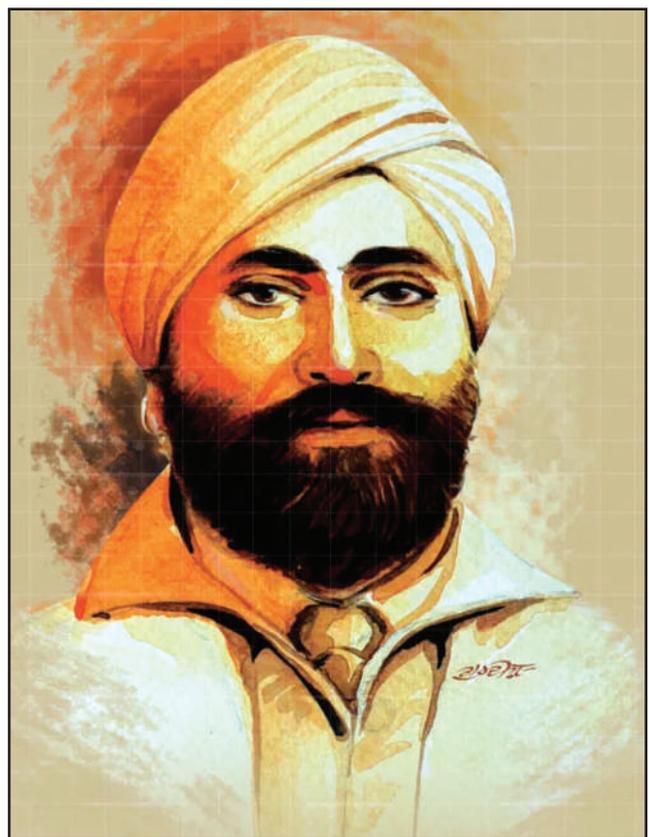
'ਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰਬਰ-52753 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲੁਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਤਾ 4 ਬੈਸਟ ਲੇਨ, ਕੈਂਟਰਬਰੀ ਕੈਂਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਜਰਮਨੀ, ਬੈਲਜੀਅਮ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਤੋਂ ਰੁਸ, ਰੁਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਓਡੇਸਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਕੌਂਨਸਟੈਂਟੀਪੋਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਫੜੇਗਾ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਅਜੀਬ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਖੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਬਾਗ਼ੀ ਸੁਰ ਦਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 12 ਮਈ 1936 ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ 4, ਡਿਊਕ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਸਪਿਟਲਫੀਲਡ, ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਵਾਲੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਹਾਲੈਂਡ, ਜਰਮਨ, ਪੋਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੀਆ, ਹੰਗਰੀ ਤੇ ਇਟਲੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਮਗਰੋਂ 16 ਮਈ 1936 ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਬਰਲਿਨ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ।

25 ਜੂਨ 1936 ਨੂੰ ਇਹ ਲੈਨਿਨਗ੍ਰਾਡ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਦੇ ਵੈਸਟ ਐਂਡ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਫਿਲਮ ਸਟੁਡੀਓ 'ਚ ਐਕਸਟਰਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੋਰੀ-ਛਿੱਪੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹਥਿਆਰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਗਸਤ 1936 ਵਿੱਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਊਰੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਡਨ 'ਚ ਗਰਮ ਖ਼ਿਆਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਲੜੀ ਨੰ: /305/7 ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਿੱਤਾ ਤਰਖਾਣ ਤੇ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ਼ 23 ਅਕਤੂਬਰ 1905 ਦੱਸੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਤਾ 581 ਵਿਮਬੋਰਨ ਰੋਡ, ਬੋਰਨਮਾਊਥ ਲਿਖਾਇਆ। ਵਾਰਦਾਤ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ 14 ਮਾਰਚ 1940) ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ: ‘‘ਬਿਆਨ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ, ਉਮਰ 38 ਸਾਲ, ਵਾਸੀ 8 ਮੋਰਿੰਟਨ ਟੈਰਿਸ, ਰਿਜੈਂਟ ਪਾਰਕ, ਕਿੱਤਾ ਇੰਜਨੀਅਰ..... ਜਦੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪਿਸਤੌਲ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ; ਜਿਵੇਂ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚਲਾਈਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਫ਼ਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਮੈਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿਸਤੌਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚਲਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਦਸ ਸਾਲ, ਵੀਹ ਸਾਲ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ

ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਫਾਂਸੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ।

ਸਹੀ/-

ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ'

ਭਾਵੇਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪਰ ਉਹ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪਰਨਾਇਆ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੀ ਸੀ।

13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਸਰ ਮਾਈਕਲ ਓ-ਡਵਾਇਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਗਰੋਂ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਿੱਕ ਠੋਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕਬਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਦਨ ਲਾਲ ਚੰਗਰਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਅਦਾਲਤੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ:

‘‘ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਹੇਠ ਜੂਨ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਮਰਨ 'ਤੇ ਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਰਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸ਼ ਵਾਸੀ ਮੇਰੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ) ਹਲਕੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਭਜਾ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।’’

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰਾਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।’’

ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਧਮ ਸਿੰਘ 13 ਅਪਰੈਲ 1919 ਨੂੰ ਜੱਲੀਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵੇਲੇ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਭਾਵ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਾਗ਼ੀਆਨਾ ਸੋਚ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਹੀ ਪਨਪੀ ਸੀ।

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਪੇਟਿਆਂ 'ਤੇ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਦੱਖਣ ਏ-ਸ਼ਿਆਈ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਹੀ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਖਤ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਗੇੜ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚੋਂ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਹੀ ਮੀਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 26 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 9 ਸੋਨੇ, 5 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 12 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਹਨ।

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 3 ਸੋਨੇ, 3 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 4 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 10 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ 125 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 1920 ਦੀਆਂ ਔਟਵਰਪ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। 1900 ਦੀਆਂ ਪੈਰਿਸ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਮੌਕੇ ਨਾਰਮਨ ਪਿਚਰਡ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤਰਫੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ 200 ਅਤੇ 200 ਮੀਟਰ ਹਰਡਲਜ਼ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਦੋ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡ ਦਲ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਜਦਾ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਾਰਮਨ ਪਿਚਰਡ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ 'ਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਹੁਣ ਤੱਕ 151 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੀ ਤਮਗਾ ਸੂਚੀ 'ਚ ਭਾਰਤ 54ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਤਮਗਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 1022 ਸੋਨੇ, 795 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 706 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 2523 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੂਸ (ਪੁਰਾਣੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਸਮੇਤ) ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਕੁਮਵਾਰ 1010 ਤੇ 851 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਚੌਥਾ ਸਥਾਨ ਏ-ਸ਼ਿਆਈ ਮੁਲਕ ਚੀਨ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 546 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ 'ਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਹੁਣ ਤੱਕ 151 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੀ ਤਮਗਾ ਸੂਚੀ 'ਚ ਭਾਰਤ 54ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਤਮਗਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 1022 ਸੋਨੇ, 795 ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 706 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 2523 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੂਸ (ਪੁਰਾਣੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਸਮੇਤ) ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਕੁਮਵਾਰ 1010 ਤੇ 851 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਚੌਥਾ ਸਥਾਨ ਏ-ਸ਼ਿਆਈ ਮੁਲਕ ਚੀਨ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 546 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ

ਹਨ। ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਪਾਨ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਇਰਾਨ, ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ, ਕਜਾਕਿਸਤਾਨ, ਬਾਈਲੈਂਡ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1920 ਔਟਵਰਪ ਅਤੇ 1924 ਪੈਰਿਸ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 22 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ

ਐੱਸ. ਆਰ. ਲੱਖੜਾ

ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲਗਪਗ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸੋਂ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਬਾਕੀ ਵਰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੀ ਉੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹੇ। ਅੱਜ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀ 16.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸੋਂ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਭੋਂ ਦੀ 8.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਲਕੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸੋਂ ਕੋਲ 3.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਰੀਰਕ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਮਾਨਸਿਕ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਬਾਲਗ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਵੋਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪਰ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹਰ ਗੀਲੋ-ਵਸੀਲੇ ਹਥਿਆ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਰਾਜ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਬੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 34 ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਵਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਅਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਬ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਈਏਐੱਸ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਜਾਤੀ ਸਮੇਤ ਪੱਛਤੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸੋਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਹੂ ਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਮ-ਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ 200 ਯੂਨਿਟ, ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮਾਂ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਟ ਕੇ ਆਪ ਮਾਫੀਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਇਆ ਬੇਮਤਲਬ ਦੀ ਇਸਤਿਭ-ਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਵਰਗੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਵਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਦੋਵੇਂ ਵਰਗ ਪਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ 44 ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਮਲਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਕਿਉਂ ਪਾਉਣ? ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਰ-ਪੋਰਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੁਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਰਾਣੇ ਬਿਜਲੀ ਤਾਪ-ਘਰ ਜਾਂ ਅਨਾਜ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਲੋਜ਼ ਆਦਿ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਤਾਪ-ਘਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਹੱਲ ਸੀਲੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਟਨ ਅਨਾਜ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੀਲੋਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਚੁੰਮਰ ਨਿਕਲਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਲਿਤ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾੜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ

ਹਾਲੇ ਤਕ ਪੱਛਤੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ 27 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 2019 ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 85ਵੀਂ ਸੋਧ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਨੇ ਬਸਵਰਾਜ ਬੋਮਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਬਸਵਰਾਜ ਬੋਮਾਈ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਗਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਬੰਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬੈਠਕ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਐੱਸ ਯੇਦੀਯੁਰੱਪਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। 28 ਜਨਵਰੀ, 1960

ਨੂੰ ਜਨਮੇ, ਬੋਮਾਈ ਸਦਾਰਾ ਲਿੰਗਾਇਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਯੇਦੀਯੁਰੱਪਾ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ 'ਜਨਤਾ ਪਰਵਾਰ' ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਐਸ ਆਰ ਬੋਮਾਈ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਬਸਵਰਾਜ ਬੋਮਾਈ 2008 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਭਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਹ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟਾਟਾ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਵਾਰੀ ਐਮਐਲਐਸੀ ਅਤੇ ਹਵੇਰੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਗਾਂਵ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬੀਐੱਸਵਾਈ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਉਤਾਵਲੀ ਹੈ?

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗੰਧਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪੀੜ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਗਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਹਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਵੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਉਚੇਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਨੌਜਵਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸ ਕੋਨੇ 'ਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਦਸਤੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਥੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਇੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮੇਤ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸੁਧਨਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਲੋਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇਸ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ 10+2 ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਦਰ-ਬ-ਦਰ ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟਾਂਡੀ ਬੋਸ ਜਾਂ ਪੀ.ਆਰ. ਬੋਸ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਚਪੜਾਸੀ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਜਦੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਤੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣ ਤਾਂ

ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕੁਚ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ, ਨਿਯਮ, ਕਾਨੂੰਨ, ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ 'ਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ, ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹੇ ਵਧਾਰ, ਘਾਟੇ ਦਾ ਵਣਜ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ, ਬੇਹੱਦ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਆਈਲੈਟਸ' ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨਿਆਂ 'ਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ 'ਆਈਲੈਟਸ ਕੋਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰ' ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਆਮ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਫੰਡ ਵਗੈਰਾ ਸ਼ੋਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੌਸਰਬਾਜ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਲੁੱਟ ਕਰਵਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਏਜੰਟਾਂ ਕੋਲ ਗਵਾਏ ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਸਿਤਮ ਝੱਲਦਿਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਜਿਹੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੇੜ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਸੂਬਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਹੋਣਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਕੁਚ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਅਜਿਹੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ? ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮੰਥਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਮਰਾਲਾ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details
Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

**Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted**

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

www.uppaldental.com

Quick Lube & Smog

**We rent
U-HAUL**

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

**691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544**

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

**lunch buffet everyday
fresh jalebian every day**

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

**DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316**

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

**5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538**

510-773-8810

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

**Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
Shavers & Trimmers
Cellular Phones**

Onkar Singh Banwait

**5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538
Tel- 510-797-7111**

MOON indian cuisine
Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
 ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
 ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
 ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
 ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
 Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

Raja King of Sweets Now Presents
 New Introducing
 Chaat Corner
 Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- FALUDA KULFI
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਅਸੀਂ ਦਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

**THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK
 AND TRAILER DEALERSHIP**

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
 NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573
 hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਮੋਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ!

ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 'ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਾਧੇ ਵਾਲੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ' ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵਰਤਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਬਿੰਦੂ' ਵਰਗੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤੇ 8 ਨਵੰਬਰ 2016 ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਦੌੜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਹਵਾ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬੋਲਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਜਨਵਰੀ 2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਰੇਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਇਸ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। 2018 ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਤਿਮਾਹੀਆਂ, 2019 ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਡਿੱਗਦੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਸਾਡੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਖਿੱਲਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ 14 ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਦੇ ਪਤੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਪੁਠਾਕਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਰਥਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ

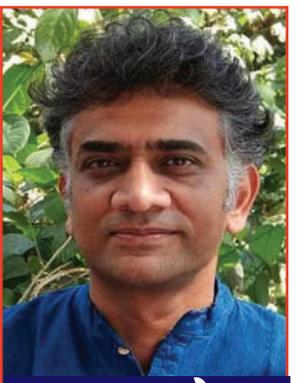
ਪੂਰਵਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੌੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁੰਗੜ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ 18 ਤਿਮਾਹੀਆਂ ਉੱਤੇ 3.1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਵੀ ਡੁੱਪੀ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਐਕਸਪੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ। ਜੀ ਡੀ ਪੀ ਵਾਧਾ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2020 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ

ਸਮਾਪਤੀ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਪਤਕਾਰ ਦੀ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁੰਗੜਿਆ ਹੈ। ਵਿਨਿਰਮਾਣ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ 8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਵਧਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਗਏ। ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਧਾ ਪਾਉਂਦਾ

ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਦਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ 45 ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 20 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, 2020 ਦੀ ਮੰਦੀ ਅਤੇ ਕੋਵਿਡ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਡੇਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਪਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ

ਚਿਹਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਸਤਨ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅੱਜ ਇੱਕ ਔਸਤਨ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ 48 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਤੱਕ ਵਿਨਿਰਮਾਣ, ਟ੍ਰੇਡ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਏਨੇ ਹੇਠਾਂ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਉਹ 2018 ਵਿੱਚ ਸਨ। ਆਟੋ ਸੈਕਟਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੇ ਵਾਧਾ ਪਾਉਣਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਕਰੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਟਰੱਕਾਂ ਵਰਗੇ

ਆਕਾਰ ਪਟੇਲ

ਕ ਮ ਰ ਸ਼ੀ ਅ ਲ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅੱਜ ਉਸੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮੈਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਜ਼ਾਹਰ ਅੰਕੜੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਜੇ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ।' ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੇੜਾ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਮੋਦੀ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਬਨਿਟ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਏਨਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਕਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਦੌਲਤ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਗਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚੀਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲੋਂ ਛੇ ਗੁਣਾ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਜਣੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯਾਦਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀਆਂ

ਲਿਖਣ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਲੇਖ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾਂ ਤੋਂ 'ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ' 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਸਿੱਖੇ। ਸੰਨ 2006 ਦੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੈਲਬੋਰਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਜਲਾ ਇੱਕ ਐਸਾ ਨਾਮ ਸੀ ਜੋ ਇਥੋਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਇਡੋ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਕਰਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਛਪੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਪੜ੍ਹਦੇ 'ਇਡੋ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਤਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੂਰਨਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ 'ਇਡੋ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਈ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਬਾਦ ਤਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਦੇਸਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਦਾਤੀ ਤੇ ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਵਿਚ ਸਜੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਜਲਾ ਜੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਐਡੋ ਪਤਵੰਤਿਆਂ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਫਤਹਿ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ 'ਇਡੋ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਕੌਂਸਿਲ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਭ ਨੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। 'ਇਡੋ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਕੌਂਸਿਲ' ਵਲੋਂ 'ਦੀਵਾਲੀ ਡਿਨਰ ਇਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ 2010 'ਚ 'ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਇੰਡੀਆ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਫੋਅਰ' ਮੈਲਬੋਰਨ ਸੋਅਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। 'ਇਡੋ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ ਕੌਂਸਿਲ' ਦੀਆਂ ਗਤਿਵਿਧੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੋਰ ਗੂੜੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਨਾਰੇ ਵਾਰੇਨ ਸਾਊਥ ਵਿਚ ਸੀ। 2012 'ਚ ਮੈਂ ਵੀ ਕਰੇਨਬਰਨ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮਪਤਨੀ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤਾਂ 'ਚ ਰੁਝੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਲਿਖਾਂ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਵੀ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਸੰਨ 1979 ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਜਲਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਡਨੀ, ਫਿਰ ਗਰਿਫਥ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਲਬੋਰਨ 'ਚ ਪੱਕੇ ਡੇਰੇ ਲਗਾ ਲਏ ਸਨ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕਨੌਮਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਸਟਰ

ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1988 ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਟੀ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 1996 ਤੋਂ 1999 ਤੱਕ ਨਾਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1992 ਤੋਂ 1999 ਤੱਕ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਮੈਲਬੋਰਨ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਾਰਚ 1997 ਵਿਚ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ ਦੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਾਰਾ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਏਜੰਟ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਬਜਾਏ ਦਫਤਰ ਖੋਲ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੋਬਾਂ ਭਰਨ ਦੇ, ਉਹ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਨ 1990 ਤੋਂ ਮੈਰਿਜ ਸੈਲੀਬਰੈਂਟ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਫ ਪੀਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। 1999 'ਚ ਰੇਲਵੇ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਧਾਰਨ ਲੱਗ ਗਏ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦ

ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਹਲਾ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀ ਕਰੂੰ ਐ-ਵੇਂ ਬੈਠਾ ਤੇਰੀ ਆਂਟੀ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਰਹੂੰਗਾ। ਹੁਣ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਬਿਜੀ ਰਹੀਦਾ ਕਿ ਆਹ ਕਰਨਾ ਉਹ ਕਰਨਾ।" ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਲਏ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਤਿਉੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ। ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਸਵਾਰੇ ਹਨ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ।

ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਕਾਗਜਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਾਗਜਾਂ ਦੀ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਚ ਵਿਅਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਲਬੋਰਨ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਕਿਉਰਟੀ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਏ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਰੁਕੇ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਦੇ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਕਦੇ ਯਾਰ-ਦੋਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਿਚਰਦੇ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਖਰਾਬੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਫੋਨ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਕਿ, 'ਯਾਰ ਤੇਰਾ ਸੋਫਟਵੇਅਰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਗਿਆ ਆ ਜਾ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾ।' ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਿਸਕੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਾਈਨ ਦਾ ਗਲਾਸ ਭਰੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਕਿ, 'ਕੰਪਿਊਟਰ ਤਾਂ ਚੱਲ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਹੈ ਚੱਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੂੰਹ ਕਰਾਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।' ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਖਾਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮਪਤਨੀ ਬਹੁਤ ਅੱਛੇ ਖਾਣੇ ਪਕਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਠੰਡ 'ਚ ਮੁਰਗਾ ਪੱਕਾ ਹੀ ਮੈਰੀਨੇਟ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਪੀਸ ਤੇ ਸਲਾਦ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਡਿਨਰ ਨਿਬੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਜਦੋਂ ਭਿਆਨਕ

ਗਿੰਨੀ ਸਾਗੁ, ਮੈਲਬੋਰਨ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਭੁਲੇਖੇ!

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਕਮਾਂਡੈਂਟ, ਪੀਡੀਐਚੀ ਸਿੱਧਵਾਂ

ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਹਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 1991 ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 6-7 ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਵੀ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਇੱਕ ਬੈਰਕ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਗਰੂਰ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਦਾ ਮੁੱਸੀ ਇੱਕ ਖਿੜਿਆ ਖਪਿਆ ਜਿਹਾ ਹਰੀਆ ਨਾਮ ਦਾ ਹੌਲਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰਾਂ (ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ) ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਖਾਰ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਹ ਖੱਕਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਮੁੱਸੀ ਡਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਇਨ ਆਫ ਲਾਈਨ (ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਦਾ ਸ਼ੇਰ) ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੀਤੇ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਉਹ ਹਰੇਕ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਨੂੰ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਜ਼ ਦੀ ਪਾਇਲਟ ਜਾਂ ਰੈਲੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸਕਿਉਰਟੀ ਡਿਊਟੀ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਗੱਡੀ ਲਗਾ ਕੇ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਫਟਾਫਟ ਸੰਗਰੂਰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਨੂੰ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰਸੀਵ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ 35-40 ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਿਪਸੀ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਪਸੀ ਦਾ ਹੂਟਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰਸੀਵ ਕਰਨ ਲਈ ਭੱਜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਣ ਖਲੋਤੇ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਅੰਬੈਸਡਰ ਗੱਡੀ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ

ਗਈ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਟਾਇਮ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰਸੀਵ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਜੁੱਲੀ ਬਿਸਤਰ ਗੋਲ ਹੀ ਸਮਝੀਂ। ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਾ ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਡਰਾਈਵਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ, 50 ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਢੀਆਂ ਤੇ 100 ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ। ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਉੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਗੱਡੀ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੱਕੀ ਵਾਂਗ

ਠੰਡਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਲੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਥਾਣਾ ਮੋਰਿੰਡਾ ਲੱਗਿਆ

ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗਸਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਸੀ ਦੀ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਆਈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੋ, ਐੱਸ.ਪੀ. ਕਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਪੜ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਫਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਫੈਦ ਚੰਗੇ ਦਾ ਸਫਾਰੀ ਸੁਟ ਪਾਈ ਇੱਕ ਰੋਹਬਦਾਰ ਬਾਊ ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁੱਸੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਰਾਈ ਫਰੁਟ ਦੀ ਟਰੇਅ ਅਤੇ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਦਾ ਗਲਾਸ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਕਾਜੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਸਲੂਟ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਗੰਨਮੈਨ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਜਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਰਦੀ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ। ਆਪਣਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭੇੜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੱਤਪਾਲ ਕਾਲੀਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਪੀ. ਕਾਲੀਆ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਫਰਾਡੀਏ ਦੇ ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਪਕੜ ਕੇ ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਮੁੱਸੀ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਕੁੱਤੇਖਾਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਖੰਨੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਕਢਵਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਜਾਏ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਐਸ.ਪੀ. ਹੈੱਡਕਵਾਟਰ ਭੱਜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਇਆ ਤੇ ਚੀਕਿਆ ਕਿ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਗਲਤੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆ। ਜਿਪਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਗੱਡੀ ਭਜਾ ਕੇ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤੌਤੇ ਉੱਡ ਗਏ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸਮਝ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਭਦੌੜ ਦਾ ਕੋਈ ਲੱਡੂ ਜਿਹਾ ਲੀਡਰ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤਾਂ ਕਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਂਟਾ ਲਗਾਵਾਂ, ਪਰ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਐਸ.ਪੀ. ਹੈੱਡਕਵਾਟਰ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਪੈ ਗਏ, ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਗੱਡੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ। ਰੱਬ ਰੱਬ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਪਸੀ ਟਿਕਾਏ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਧੜੋਂ ਮਿੰਟ ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਖੜਕੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਾਲੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰਸੀਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਕੁਦਰਤੀ ਚੰਡੀਗੜ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਘੈਟ ਨਿਕਲਿਆ।

ਉਹ ਅਫਸਰ ਤੇ ਲੀਡਰ ਹੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੋ ਸਹੀ ਟਾਇਮ 'ਤੇ ਪਧਾਰ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪੂਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸਾਡੇ ਪੁਆਇੰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਰਿਸਕ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਰੁਕਵਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰ-ਾਈਵਰ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਪਸੀ ਅੱਗੇ ਲਗਾਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀ ਜਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਆਈ। ਉਸ ਦੀ ਲੋਟ ਲਤੀਫੀ ਕਾਰਨ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਸਦੀ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਵਰਤੋਂ-ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਤਬੀਅਤ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਸਹਿਜ ਵਰਤਾਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿੰਨਾ ਸਹਿਜ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ। ਬਦਲਾਅ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾਅ 'ਤੇ

ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਭੜਕ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਿਲਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਿਜ, ਟਕਾਅ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਬਣਾਵਟੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਅਸੁੰਤਲਨ ਸੁਭਾਅ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਣਤਾ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਵਾਰਪੁਣਾ ਜਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਨਵੇਂ ਮਾਪਢੰਡ ਸਿਰਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਘੁੱਟੀ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਬਦਲਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਦਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸਿਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਹੈ।

ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਸਦੀ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਇਛਾਵਾਂ ਦੇ ਤਬਾਹਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਿਆਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਲਾ ਖਲਾਅ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਰਿਹਾ

ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੰਨ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਮੁਰਦੇ ਚੱਲ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸੰਜੀਵਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਕਿ ਜੋ ਇਨਪੁਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਹੀ ਆਉਟਪੁਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਭੱਜ ਦੌੜ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਕੰਮ ਹੈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਬਸ ਕੰਮ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਇਕ ਨਿਸਚਿਤ ਕਾਰਜ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਘਰ ਬੈਠਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਣ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਫੈਂਸਲੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਔਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਕੁਝ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੂਲ ਗੁਆਚਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਧਾਰਣ ਸਨ ਉਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਗੁੰਝਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਲਝੀ ਪਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਈਏ। ਲੁਪਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਿਗੜਾ
ਖੋਜਾਰਥੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

(ਸਵਾ 14 ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਆਂਟੀ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਭੋਜਨ ਜਰੂਰ ਨਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਚਟਨੀ ਤੇ ਚਹੀਂ ਭੱਲੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਆਂਟੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾ ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਜਰੂਰ ਜਾਂਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾ ਆਉਂਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ 2020 ਤੋਂ ਬਾਦ

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਂਟੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਬੇਹਾਲ ਕੀਤਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਕਹਿਰ ਐਨਾ ਮੱਚਿਆ ਕਿ

ਯਾਦਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀਆਂ

ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾ-ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਆਂਟੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਘਰੇ ਹੀ ਡਿੱਗ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ।

ਸਭ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਤਕਾਜਾ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਣ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਔਂਜਲਾ ਜੀ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਹੁਣ ਇਸ ਫਾਨੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ ਹਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬੱਲ ਬਖਸ਼ੇ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਚਾਹ 'ਤੇ ਕਿਉਂ?

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਿੱਖ ਪਾਟੋ-ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਮਨ ਆਈਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋ ਹੋਰ ਗੁਰੂਪ, ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਬੰਧਈ ਖਾਲਸਾ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਬਣੇ ਵੀ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਭਾਈ ਬਿਨੋਧ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਦਸ ਲੱਖ ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪੰਤੂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਇਸ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੁੱਢਾ ਜਰਨੈਲ ਆਪਣੇ ਸੀਮਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਮੰਨਿਆਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਏ ਉਹਨਾ ਬੰਧਈ ਖਾਲਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਿਨੋਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲਗਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਦੋਨੋ ਦਲ ਬੁੱਢਾ ਦਲ (ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ) ਅਤੇ ਤਰਨਾਂ ਦਲ (ਬੰਧਈ ਖਾਲਸਾ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਡੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਸਲਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖ ਲਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਤੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਸਰਹੰਦ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ 11 ਮਾਰਚ 1783 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਲਾਲ-ਕਿਲੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦੂਜੇ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਮਸੂਲ ਚੁੱਗੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ 12.5% ਟੈਕਸ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣ-ਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤੀ।

ਸਿਰਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 4000 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ 1783 ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੋਤੀ ਬਾਗ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਜਨੂੰ ਦਾ ਟਿਲ੍ਹਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ 1792 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕੂਟ ਨੀਤੀ ਨੇ ਟੋਟੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪਰੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ 1799 ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਾਰਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆਂ ਸਗੋਂ 41 ਸਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਤਲੁਜ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਨੂੰ 1839 ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ। ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ 1799 ਤੋਂ 1839 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜਾਬ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਕਾਂਗੜਾ, ਪਿਸ਼ਾਵਰ, ਮੁਲਤਾਨ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਜਮਰੋਦ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜਿਤਾਂ, ਉਸਦੀ ਕੂਟ ਨੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਿਮ-ਦਿਲੀ, ਉਸਦੀ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਨੇ ਗੁਣ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ 41 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਿੱਖ-ਰਾਜ ਕੇਵਲ 3 ਸਾਲ 11 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 9 ਦਿਨ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਉੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੌਂ ਵਾਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਿਯਾਦਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੜਕ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ, ਪਿਛੋਰਾ ਸਿੰਘ 6 ਜਵਾਨ ਰਾਜ-ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਜਵਾਨ ਪੋਤਰਾ, ਨੌਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ, ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਧਾਲੀਏ ਵਰਗੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ-ਰਾਜ ਵਾਸਤੇ ਜੁਝਣ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਸਿੱਖ-ਰਾਜ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਡੋਗਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹੀ 3 ਸਾਲ 11 ਮਹੀਨੇ 9 ਦਿਨਾਂ

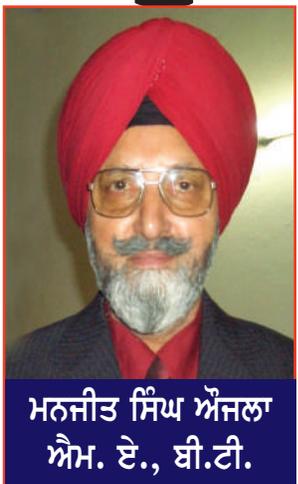
ਵਿੱਚ ਮਲੀਆ-ਮੇਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿਉਂ? ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 1843 ਤੋਂ 1854 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ-ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੱਠ- ਪੁਤਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਜਦੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਵੱਧਦੀ ਗਈ ਪੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਰਨੈਲ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ਮੰਨਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵਿੱਖਾ ਕੇ ਮੁਰਬੋ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਹੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਜਮੀਰ ਜਾਗੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਭਰਾਤਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੀ ਖਿੱਤੇ-ਮੱਥੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ ਹਕੂਮਤ ਸਿੱਖ-ਰਾਜ ਹਥਿਆ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਤੁੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜਾਂ ਤੋਂ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਹੰਤ

ਬਣਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੀ-ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਰਲੇ ਵਿਰਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਸਨ ਉਹ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਮੋਰਚਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਅਤੇ ਸਾਕਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਚੰਦ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ-ਧੱਤ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਦੋਂ 'ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਥਾਹੀ ਕੇਵਲ 1.5% ਸੀ ਪੰਤੂ ਆਜਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਦਾ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ 77% ਸੀ, ਸੂਲੀ ਤੇ ਚੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਕਟਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਾ ਕੇ ਇਹ 81% ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ ਜੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 70% ਸਿੱਖ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜਨਰਲ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 20,000 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਾਦ-ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖ 60% ਸਨ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਅਠਾਰਵੀਂ, ਉਨੀਵੀਂ ਜਾਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸਨੂੰ 38 ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਚਲਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ 29 ਮਾਰਚ 2000 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਜਸਟਿਸ ਏ.ਪੀ. ਮਿਸਰਾ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਯੂਗਨ ਨਾਥ ਰਾਓ) ਨੇ ਆਪਣੇ 42 ਸਫੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੀਵਤ (ਜਿਉਂਦਾ) ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਸਿੱਖ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਨੱਕਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਸਿੱਖ ਡੇਰਾ-ਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੰਤੂ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਤਨੀ ਦੂਰ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਲੋਕ ਸੀਨਾ ਜੋਰੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੰਤੂ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਗਰੰਥੀ ਵੀ ਸਦਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਅਜ-ਕਲ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪੰਤੂ ਜੇਕਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਤਨੋਂ-ਮਨੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਡੇਰਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ, ਪੰਜ, ਸੱਤ, ਨੌਂ, ਗਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਤੋਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲਿੱਖੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ: ਮਕਤੀ ਵਾਂਗੂੰ ਤਾਣਾ ਤਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਾਣੇ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਭੁਲਾਈ ਹੈ।

ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਉਣ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਐਸ-ਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਹੋਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਭ ਦਾ ਵੱਧਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਲਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲਈ ਦਿਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 5 ਸਾਲ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਯਾਦਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ, ਦੇ ਮਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਯਾਦਿਆਂ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 13 ਸਾਲ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਣਾ ਭੁਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਭੁਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੱਖੀ ਵੀ ਤਿਆਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਨੇ ਵੱਟਸਐਪ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਜਰੂਰ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਬਾਗੀ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ, ਇਕ ਸਬਦ ਨਾ ਪੁਲੇ ਪਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਆਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਟੇਕੀਏ ਮੱਥਾ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ, ਤੇ ਸਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ, ਅੱਜ ਤਤਕੇ ਹਵਨ ਕਰਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਕੌਤਕੀ ਅਸਾਂ ਬਣਾ ਦਿਤਾ, ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਮੱਕਾ ਘੁਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿੱਚ ਵੇਈਂ ਲੋਧ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰਾ ਅਸਲੋਂ ਰੁਪ ਵਟਾ ਦਿਤਾ। ਤੇਰੀ ਫੋਟੋ ਪੁਜੀ ਜਾਂਦੇ ਆਂ, ਤੇਰੇ ਕਹੇ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ*, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਪੱਕੇ ਹਮਾਇਤੀ ਜਾਤਾਂ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜੱਟ ਕਹਾਉਂਦੇ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਪਾਠ ਰਖਾਈਏ ਡੇਰਿਆਂ ਤੇ, ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਲੰਗਰ ਲਾਉਂਦੇ ਆਂ। ਲੈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਗੱਡ ਦਿਤਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਲਿਤਾਂ ਬਣਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਸੌਂਕੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾਵਣ ਦੇ, ਨਾਲੇ ਠਗੀਆਂ-ਠੱਰੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਲੜੀ ਚਲਾਈਏ ਪਾਠਾਂ ਦੀ, ਬਸ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਦੇ ਆਂ। ਕੋਈ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੈ, ਕੰਨ-ਪਾਤ੍ਰ ਸਪੀਕਰ ਲਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਪਾਠ ਚਲਾ ਛੱਡੇ, ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਰੁਮਾਲੇ ਪਾ ਛੱਡੇ। ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਧੋ ਛੱਡੇ, ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਏ. ਸੀ. ਲਾ ਛੱਡੇ। ਫੂਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਵੇਖ ਜਰਾ, ਕਿੱਡਾ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਲਈ ਲੜ ਮਰਦੇ ਆਂ, ਚੋਰੀ ਗੋਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਦੇ ਆਂ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਣ ਖਾਤਰ ਜੀ, ਚਿੱਠੀ ਚੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਆਇਆ ਏ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕਮਾਇਆ ਏ।

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐੱਸ. ਏ., ਬੀ.ਟੀ.

ਦੂਜਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਰੱਖਣਾ ਤੀਜਾ, ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ 7 ਅਜੁਬੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੇ ਕਈ ਅਜੁਬੇ

"ਸਾਤ ਅਜੁਬੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਮੇਂ ਆਠਵੀਂ ਅਪਨੀ ਜੋਤੀ, ਤੋਤੇ ਸੇ ਭੀ ਟੁਟੇ ਨਾ ਯੇ ਧਰਮਵੀਰ ਕੀ ਜੋਤੀ।"

ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਧਰਮਵੀਰ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਕੀ ਹਨ ਇਹ 7 ਅਜੁਬੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਅਜੁਬੇ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹਨ? ਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ 7 ਅਜੁਬੇ 7 ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ 7 ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਹੈ ਨਾ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ! ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਠਕ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਗੇ

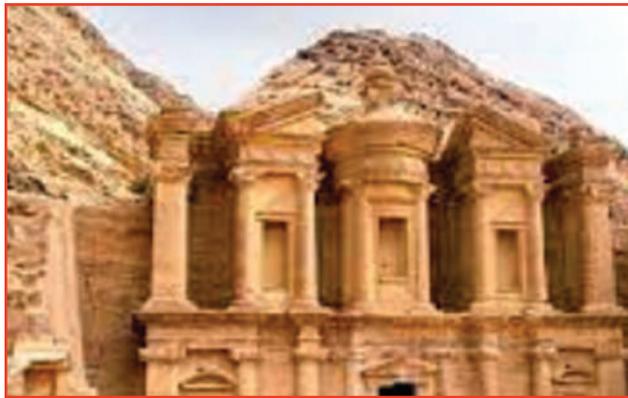
ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 28 ਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਰਟ ਲਿਸਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਆਨਲਾਈਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਫੀਸ਼ਲ ਨਿਊ ਸੈਵਨ ਵੰਡਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਲਈ 7 ਥਾਵਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 11-11-11 ਭਾਵ 11 ਨਵੰਬਰ 2011 ਦੀ ਮਿਤੀ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ 1 ਬਿਲੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨ ਮੇਡ 7 ਵੰਡਰਜ਼ ਆਫ ਦਾ ਵਰਲਡ ਦੀ ਚੋਣ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਬਲੈਕ ਫਾਰੈਸਟ, ਯੂ.ਏ.ਈ. ਦਾ ਬੂ-ਤਿਨ੍ਹਾਂ-ਆਈਸਲੈਂਡ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਕਲਿਫਸ- ਆਫ- ਮੋਹਰ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਜਾਰਡਨ ਅਤੇ ਪਾਲੇਸਟਾਈਨ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਡੈੱਡ-ਸੀ, ਪੁਇਰਟੋ ਰਿਕੋ ਸਥਿਤ ਐਲ ਯੰਕਿਊ, ਐਕੁਆਡੋਰ ਦਾ ਗਲਾਪਾਗੋਸ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਸਥਿਤ ਗਰੈਂਡ ਕਾਨੀਅਨ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਪਾਪੂਆ ਨਿਊ ਗੁਇਨੀਆ ਸਥਿਤ ਗਰੇਟ ਬੈਰੀਅਰ ਰੀਫ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਸਥਿਤ ਹਾਲੋਂਗ-ਬੇ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਇਗੁਆਜੂ ਫਾਲਜ਼, ਲਿਬਨਾਨ ਸਥਿਤ ਜਾਇਤਾ ਗਰੇਟੋ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਸਥਿਤ ਜੇਜੂ ਆਈਸਲੈਂਡ, ਤਨਜਾਨੀਆ ਸਥਿਤ ਕਿਲੀਮਾਂ ਜਾਰੋ,

ਮਾਊਨਟੇਨ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਉਲੂਰੂ, ਇਟਲੀ ਦਾ ਵੈਸੁਵੀਅਸ ਅਤੇ ਚਾਈਨੀਜ਼ ਤਾਈਪੇਈ ਸਥਿਤ ਯੂਜ਼ਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਮੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣੀਆ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੈਨਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾਕਟਰ ਫੈਡੇਰੀਕੋ ਮਾਇਰ ਜ਼ਾਰਾਗੋਜ਼ਾ (ਜੋ 1987 ਤੋਂ 1999 ਤਕ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ), ਡਾ ਜੌਹਨ ਫਰਾਂਸਿਸ ਜੋ ਪਲੈਨਟ ਵਾਕਰ ਵਜੋਂ 1971 ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਸਿਮੋਨ ਕਿੰਗ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ , 70 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ

ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 7 ਅਜੁਬਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਅਜੁਬਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹਰ ਜਾਤ ਹਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜੁਬੇ 7 ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ 7 ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਅਜੁਬੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਕੈਟਾਗਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ ਅਜੁਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7 ਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ- ਵੱਖ ਕੈਟਾਗਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ 7 ਅਜੁਬੇ ਚੁਣਨ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜੁਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜਕਲ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ 7 ਅਜੁਬਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਬਸਾਈਟ ਡਬਲਯੂ ਡਬਲਯੂ ਡਬਲਯੂ ਡਾਟ ਨਿਊਸੈਵਨ ਵੰਡਰਜ਼ ਡਾਟ ਕਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2007 ਤੋਂ 7 ਜੁਲਾਈ 2009 ਤਕ 220 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 440 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 77 ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਲਿਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ 21 ਜੁਲਾਈ 2009 ਨੂੰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਹਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੁੱਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ 28 ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲੀਵੀਆ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਕੋਲੰਬੀਆ, ਆਕੁਆਡੋਰ, ਫਰੈਂਚ ਗੁਇਆਨਾ, ਗੁਇਆਨਾ, ਪੂਰੂ, ਸੂਰੀਨਾਮੇ, ਅਤੇ ਵੈਨਜ਼ੂਏਲਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਅਮੈਜ਼ੋਨ, ਵੈਨਜ਼ੂਏਲਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਐਂਜਲ ਫਾਲਜ਼, ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਬੇ-ਆਫ-ਫੰਡੀ, ਜਰਮਨੀ ਦਾ

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦਾ ਕੋਮੋਡੋ, ਭਾਰਤ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਮਾਲਦੀਵਜ਼ ਟਾਪੂ , ਪੋਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਮਾਸੂਰੀਅਨ -ਲੇਨ-ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਮੈਟਰਹੋਰਨ ਸਰਵੀਨੋ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਮਿਲਫੋਰਡ ਸਾਊਂਡ, ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਦਾ ਮਡ ਵੋਲਕਾਨੋਸ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਦਾ ਪਿਉਰਟੋ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪਾ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੁੰਦਰਬਨ, ਸਾਉਥ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਟੇਬਲ

ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਥਿਤ ਰੇਨਫੋਰੈਸਟ ਅਲਾਇੰਸ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਨਾ-ਪਾਉਲਾ-ਤਵਾਰੋਸ, ਨਿਊ 7 ਵੰਡਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਬਰਨਾਰਡ ਵੈਬਰ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੈਕਸ ਵੇਲੂਰ, ਅਤੇ ਚੈਕ ਰਿਪਬਲਿਕ ਸਾਇੰਸ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾਕਟਰ ਜਾਨ ਜ਼ਿਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ 28 ਵਿਚੋਂ 26 ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਮਰਦ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਡੈੱਡ-ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਾਪਾਗੋਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ 28 ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਰਦ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਵਧੇਰੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਾਠਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ 7 ਅਜੁਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਉਕਤ ਵੈਬਸਾਈਟ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੀ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆਂ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਮੀਡੀਆ, ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਰਿਹਾ। ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਹਿੰਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਆਖਰ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿੰਸਾਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕਾ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੀ? ਅਨੇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬਲਿਊ-ਪ੍ਰਿੰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਨਿੱਤਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 400 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਚਿੰਤਕ ਅੰਗਲੀਆਂ-ਸੰਗਲੀਆਂ ਮੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ

ਨਾਇਕ ਦਾ ਮਰਤਬਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਇਕ ਬਣਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਉੱਪਰ ਤਸੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਬਰਸਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਮਾਰੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬੈਠਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਨੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲਾਉਣ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਬਤ

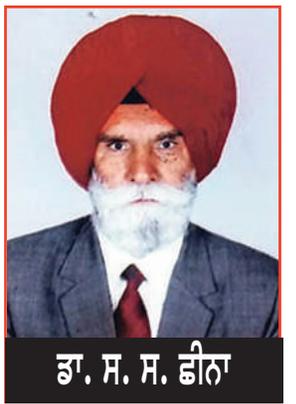
ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੰਭਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਿਰ-ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਅਰਕੋਬਾਜ਼ੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਲਸੇ-ਜਲਸਾਂ ਕਾਰਨ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਅਸਤ-ਵਿਆਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ, ਵਪਾਰੀ, ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਹੱਥਲ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਕਾਰਨ ਅੰਦੋਲਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ। ਛੱਬੀ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਰੋਸ-ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਵਜੋਂ ਚਿਤਵਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹੀ ਸਿਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਇਸ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਨੇ

ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿੜਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੰਭਲ ਗਏ। ਐਨ ਉਸੇ ਵਕਤ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਦੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੁਕ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਦੋਲਨ ਬਚ ਗਿਆ, ਬਰਕਰਾਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਵਾਜ਼ਨ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਨੇਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਗਲ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਭਾਗ-ਵਿਧਾਤਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਡ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਹਠੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜ-ਹਠ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ-ਹਠ। ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਧਿਰਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਸਵੰਦ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਚੀ ਹੈ? ਹਰ ਤਰਫ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੱਜੋਪੱਥੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ

ਡਾ. ਸ. ਸ. ਡੀਨਾ

ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੁਰਾਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਘੱਟ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘਟ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮੰਗ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ, ਪਰ ਖੇਤੀ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਂਮਾਤਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪਾਹ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਘਟਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਘਟੀ ਹੈ। ਖੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੀਮਤਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਸਮੱਸਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 60 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਵਾਹੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ 70 ਫੀਸਦੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਯਾਤਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 215 ਕਰੋੜ ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਉਪਜ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਮੂੰਗਫਲੀ ਵਰਗੀ ਫਸਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਬੀਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਉਪਜ 865 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਅਧੀਨ ਭਾਵੇਂ ਖੇਤਰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਫਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਉਪਜ 1119 ਕਿਲੋ, ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ 1639 ਕਿਲੋ, ਆਲੂ 17033 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ। ਕੀਨੂੰ ਵਰਗੀ ਫਸਲ ਦੀ ਉਪਜ 4 ਲੱਖ ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ 3700 ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮੌਕੇ ਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰ ਵਪਾਰ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਲਾਗਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਅਯਾਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰਨਾਸ਼ਵਾਨ। ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਵਸਤੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ, ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਗ਼ੈਰਨਾਸ਼ਵਾਨ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੋਚੀਨ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ

ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੰਨੇ ਵੀ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੱਡੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵੱਲ ਉਡਾਣਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 4 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਹੀ ਇਹ ਵਸਤੂਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਦੇ

ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਣਤਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਪਾਰੀਆਂ 'ਤੇ। ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਕ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ, ਇਰਾਕ, ਲੀਬੀਆ, ਕੁਵੈਤ, ਸਾਉਦੀ ਅਰੇਬੀਆਂ, ਲਿਬਨਾਨ, ਆਬੂਧਾਬੀ, ਡੁਬਈ, ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡੇਅਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡੇਅਰੀ ਵਸਤੂਆਂ, ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਾਸਮਤੀ ਵਿੱਚ 85 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2007 ਵਿੱਚ ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਉਨੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਸਲ ਸ਼ਰਬਤੀ ਅਤੇ ਪੂਸਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਚੌਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਖੁਰਾਕ ਸਮੱਸਿਆ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਬਾ-ਸਮਤੀ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਚੌਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਸ਼ਰਬਤੀ, ਪੂਸਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ

ਸਗੋਂ ਕਪਾਹ, ਤੇਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲੰਕਾ, ਨੇਪਾਲ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿ-ਰਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮੌਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਨਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਲੈਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਾਧੇ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੇਤ ਤੋਂ ਉਸ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲਵੇ। ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੋਲ ਆਣੇ ਨੂੰ ਬਰੈੱਡ, ਮੈਦਾ, ਸੂਜੀ, ਬਿ-ਸਕੁਟ ਆਦਿ ਸਾਧਾਰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੰਨੇ ਤੋਂ ਖੰਡ, ਫਲਾਂ ਤੋਂ ਜੈਮ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਡੱਬੇਬੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਪ-ਨੀਆਂ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿੱਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰਯਾਤ ਵਪਾਰ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਢੇਅ-ਦੁਆਈ ਦੇ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਸਾਰਕ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਸਤੂਆਂ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ 'ਐਗਰੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੀ ਖੇਤੀ ਨਿਰਯਾਤ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਣਕ, ਝੋਨਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਨਿਰਯਾਤਯੋਗ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਯੋਗ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਬਣ-ਉਣਾ।

ਮਹਾਨ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮੇਵਾੜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੈਵੰਤਾ ਬਾਈ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 9 ਮਈ 1540 ਨੂੰ ਕੁੰਭਲਗੜ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੀਆਂ ਚੁਨਾਉਤੀਆਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਟਵਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਚਪਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮੁੱਧਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਣਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 28 ਫਰਵਰੀ 1572 ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਮੰਤਰੀਆ ਨੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਬਰ ਪੂਰੇ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਸਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਵਾੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਕੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸਕਤੀ ਸਿੰਘ, ਜਰਾਮਾਲ ਤੇ ਸਾਗਰ ਸਿੰਘ ਅਕਬਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਜਪੂਤਾ ਦੇ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ।

ਅਕਬਰ ਨੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ 6 ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੇਵਾੜ ਭੇਜੇ ਪਰ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਗਲ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਅੱਟੱਲ ਹੋ ਗਈ।

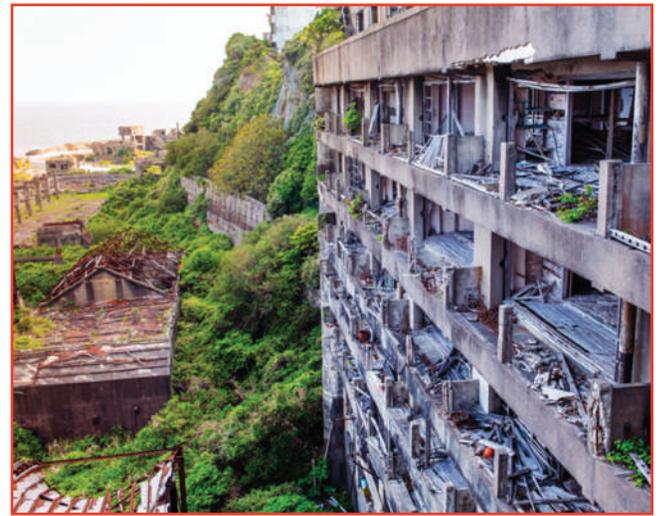
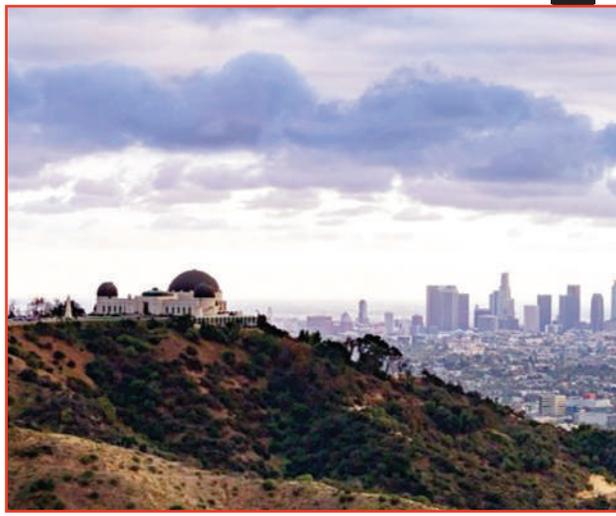
1576 ਵਿੱਚ 6000 ਮੁਗਲ ਸੈਨਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (ਰਾਜਪੂਤ) ਤੇ ਆਸਫ ਖਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੇਵਾੜ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਸੈਨਾ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਰਾਮਸਾਹ ਤੰਵਰ, ਰਾਵਤ ਕਿਸਨ ਦਾਸ ਚੂੜਾਵਤ, ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਝਾਲਾ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸੇਨ ਰਾਠੌਤ ਸਨ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਅਫਗਾਨ ਫੌਜ ਤੇ ਭੀਲ ਸੇਨਾ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਯੰਗ ਵਿੱਚ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੇਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਜੂਨ 1576 ਨੂੰ ਹਲਦੀ ਘਾਟੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹੋਈ। ਇਸ ਯੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਸੈਨਕ ਹੋਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਸੇਨਾ ਤੇ ਭਾਰੀ ਪਏ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਅਰਾਵਲੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਣ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਛਾਪਮਾਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ

ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਿਛਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੇਵਾੜ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਫਿਰ ਵੀ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨਾ ਕਰਣ ਉਸ ਨੇ ਕੁੰਭਲਗੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਦੋਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਈਨ ਨਾ ਮਨਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਨੇ ਖੁੱਦ ਜੰਗ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੇ ਉਦੇਪਰ ਤੇ ਕੁੰਭਲਗੜ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੇਵਾੜ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ ਤੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਅਰਾਵਲੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਸਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਰਾਣਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਲੌਰ, ਸਿਰੌਰੀ, ਬਾਂਸਵਾੜਾ, ਡੂੰਗਰਪੁਰ ਤੇ ਬੁੰਦੀ ਆਦਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ।

ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਵੇਖ ਕੇ 1579 ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਮਤਰਏ ਭਰਾ ਕਾਬਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਹਾਕਿਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਮੁਗਲ ਕਮਾਂਡਰ ਇਹ ਬਗਾਵਤਾਂ ਨਾ ਦਬਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਆਪ ਉਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਅਗਲੇ 12 ਸਾਲ ਲਾਹੌਰ, ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਭਜਾਇਆ ਤੇ ਚਿਤੌੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਦੇਪੁਰ ਤੇ ਕੁੰਭਲਗੜ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੇਵਾੜ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡੂੰਗਰਪੁਰ ਦੇ ਨਜਦੀਕ ਨਵੀਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚਾਵੰਡ ਵੀ ਵਸਾ ਲਈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰਾਜ ਭੋਗਣਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ 28 ਜਨਵਰੀ, 1597 ਨੂੰ 57 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਕਬਰ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੁਪ ਰਿਹਾ ਤੇ ਦੁਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਚਾਵੰਡ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਵਾਲੀ ਜਗਾਂ ਤੇ ਸਮਾਰਕ ਵਜੋਂ ਛਤਰੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਮਹਾ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੂਰਬੀਰ ਤੇ ਅਣਖੀ ਯੋਧੇ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਹੱਸਮਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਐਡਵੈਂਚਰ ਟ੍ਰਿਪ ਟ੍ਰੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਲੋਕ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਸਮੇਂ ਐਡਵੈਂਚਰ ਟ੍ਰਿਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ 'ਚ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਐਡਵੈਂਚਰ ਟ੍ਰਿਪ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੋ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇਸਦੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਹੱਸਮਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਇਟਲੀ

ਇਟਲੀ ਦਾ ਇਹ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਅੱਜ ਭੁਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਕਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਸਾਲ 1991 'ਚ ਪਲੇਗ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਭੁਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਰਰ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਰੁਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਪੰਜੀਕਰਨ ਭਾਵ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਈਡਲਾਈਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ

ਤੁਸੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਅਮਰੀਕਾ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ, ਜੋ ਦੋ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਥਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1962 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕਾਫੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਹ ਵੀਰਾਨ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਬਿਲੀ ਨਾਮਕ ਲੁਟੇਰੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਥਾਂ ਅੱਜ ਵਿਰਾਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਜਾਪਾਨ

ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹਾਜ਼ਿਮਾ ਟਾਪੂ ਦੀ ਜਾਪਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਟਾਪੂ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਖਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਚਾਨਕ ਤੋਂ ਖਣਨ ਕਾਰਜ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਘੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਟਾਪੂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਿਥੇ ਗਏ, ਇਸਦੀ ਖ਼ਬਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਹਾਜ਼ਿਮਾ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਯੋਗ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਅਸਲੀ ਰਚਨਹਾਰ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ

ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਾਸਕ ਬ੍ਰਹਦ੍ਰਥ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਪੁਸ਼ਯ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਬ੍ਰਹਦ੍ਰਥ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਮਗਧ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੰਗਵੰਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਨੇ 112 ਸਾਲ (184-72 ਈ: ਪੂ:) ਤੱਕ ਮਗਧ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦਾ ਪੁਸ਼ਯਮਿੱਤਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੈਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ (150 ਈ: ਪੂ:) ਗੌਡਾ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿੱਚ ਪਤੰਜਲੀ ਰਿਸ਼ੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਮਿਤੀ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਸ਼ੁੰਗਵੰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧ, ਸ਼ੈਵ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਦੀ ਤਿਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਸਾਂਚੀ, ਭਰਹੁਤ ਸਤੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬਣਵਾਏ ਸਨ।

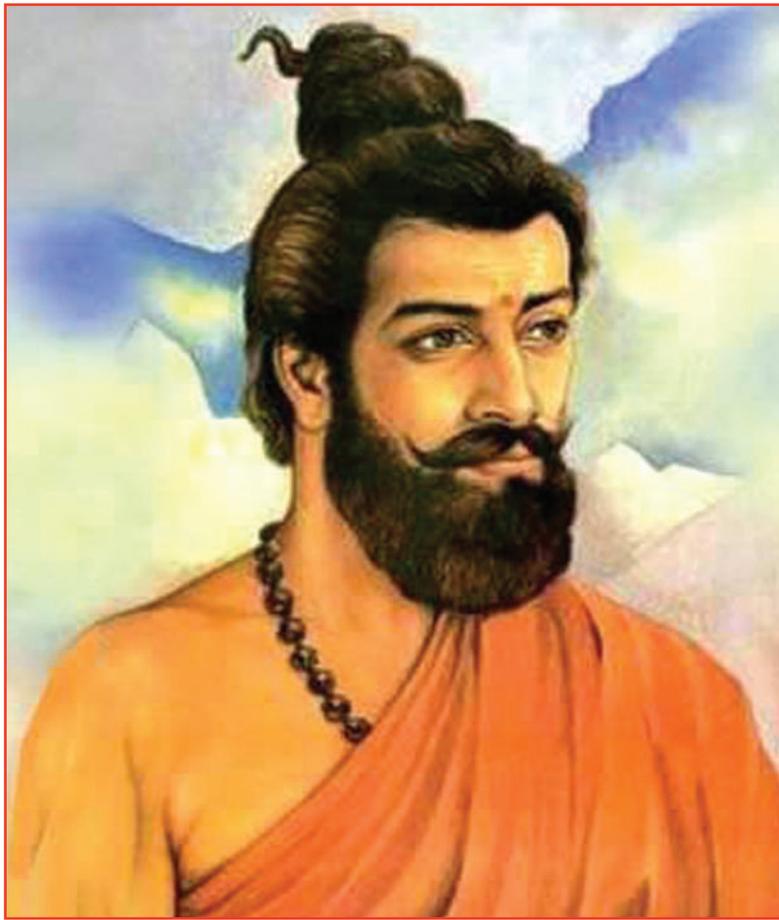
ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਦਾ ਅਧਾਰ:- ਪਤੰਜਲੀ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਦਾ ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ, ਪਤੰਜਲੀ ਰਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਨੇ ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਜਗਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ'। ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਰ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ, ਮੁੱਖ 25 ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਰਿਸ਼ੀ ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਹਾਂ। ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਆਗਤ ਕਲਾਮ ਕੋਲੋਂ ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਦੇ ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅੱਗੋਂ ਚੱਲਕੇ ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਿਆ। ਕਪਿਲ ਮੁਨੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਕਪਿਲਵਸਤੂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ।

ਪਤੰਜਲੀ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਪਿਲ ਦੇ 25 ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸੱਤਾਂ ਦਾ ਤੱਤ ਜੋੜਕੇ 26 ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਯੋਗ ਸੂਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਯੁਜ ਧਾਤ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋੜਨਾ, ਫਲਸਰੂਪ ਪਤੰਜਲੀ ਯੋਗ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਆਤਮਾ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਏਕਤਾ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਦਾ ਯੋਗ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਪਿਲ ਦੇ ਸਾਂਖਯ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਇਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਸੰਸਾਰਿਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਜੁੜਾਵ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ :- ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਪਤੰਜਲੀ ਨੇ ਯੋਗ ਦੇ ਅੱਠ ਅੰਗ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਠ ਅੰਗ ਹਨ: ਯਮ, ਨਿਯਮ, ਆਸਨ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ, ਪ੍ਰਤਿਆਹਾਰ, ਧਾਰਣਾ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਾਧੀ।

(1) ਯਮ: ਇਹ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਯਮ ਦੇ ਤੱਤ ਹਨ:- (ੳ) ਅਹਿੰਸਾ (-) (ਅ) ਸੱਤਿਆ (" ") (ੲ) ਅਸ਼ਤੇਯ (- ਚੋਰੀ

ਨਾ ਕਰਨਾ) (ਸ) ਬ੍ਰਹਮਚਰਿਆ:- ਮਾਨਸਿਕ ਸੋਚ, ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਚਰਿਆ ਹੈ। (ਹ) ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ : ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਧਨ ਦੌਲਤ, ਵਸਤੂ, ਜਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ।

(ਕ) ਨਿਯਮ : (-) ਪੰਜ ਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਨ: ਸੋਚ, ਸੰਤੋਸ਼, ਤਪ, ਸਵਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਈਸ਼ਵਰ-ਪ੍ਰਾਣਿਯਾਨ।

(ੳ) ਸੋਚ-ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਯਰਾ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਸੁੱਧੀ, ਤਪ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੁੱਧੀ, ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਸੁੱਧੀ, ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧੀ, ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ, ਮਲ ਮੂਤਰ ਦੇ ਤਿਆਗ ਨਾਲ ਅੰਦਰਲੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਅ) ਸੰਤੋਖ () : ਤਿਸ਼ਨਾ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੰਤੋਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੰਤੋਖ ਹੈ।

(ੲ) ਤਪ () : ਸ਼ਰੀਰ, ਇੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਸੰਜਮ ਨੂੰ ਹੀ ਤਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਦ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਚੁਨੌਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਖਿੱਚੇ ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਚਲਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਤਪ ਹੈ।

(ਸ) ਸਵਾਧਿਆਏ: ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ- ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਹੀ ਸਵਾ ਧਿਆਏ ਹੈ।

(ਹ) ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਾਣਿਯਾਨ * - ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਹੀ ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਾਣਿਯਾਨ ਹੈ।

(ਕ) ਆਸਨ: ਪਤੰਜਲੀ ਯੋਗ ਸੂਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਆਸਨਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਰਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰੀਰਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹ ਡੀ ਅ ਾ , ਮਾ ਸ ਪੇ ਸ਼ੀ ਅ ਾ , ਤੰਤਰਿਕਾ-ਤੰਤਰ, ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਪਾਚਨ ਕਿ ਰਿ ਅ ਾ , ਸਾਹ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਖੂਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਆਦਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾ ਦਾ

ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ-ਸਰੀਰਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯੋਗ ਆਸਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

- (1) ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਦਮ ਆਸਨ : ਪਦਮ ਆਸਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ। ਇਹ ਆਸਨ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਬੈਠਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (2) ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਸਨ: ਤਾਤਾਆਸਨ, ਤ੍ਰਿਕੋਣਆਸਨ, ਚਕਰਾਸਨ, ਗਰੁਤਾਆਸਨ, ਧਰੁਵਆਸਨ, ਵਾਤਾਯਨਆਸਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਨਮਸਕਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੂਰਜ ਨਮਸਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਨਮਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ

ਮੰਨਕੇ 13 ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(3) ਬੈਠਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਸਨ : ਬੈਠਕੇ ਅਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਸਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ:

(ੳ) ਪੱਛਮਉਤਾਨ ਆਸਨ (ਅ) ਉਤਾਨਪਾਦ ਆਸਨ (ੲ) ਸਰਵਾਂਗ ਆਸਨ

(ਸ) ਸ਼ੀਰਸ ਆਸਨ (ਹ) ਹਲ ਆਸਨ (ਕ) ਚੱਕਰ ਆਸਨ (ਖ) ਧਨੁਰ ਆਸਨ

(4) ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ (2) : ਕਿਸੇ ਸਵੱਛ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਹ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਣਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੈ।

ਲਾਭ : (1) ਮਨ, ਪ੍ਰਾਣ, ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। (2) ਉਮਰ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (3) ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਸੁਚਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (4) ਖੂਨ ਦੀ ਸਫਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (5) ਨਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ (ੳ) ਅਨੁਲੋਮ-ਵਿਲੋਮ (ਅ) ਕਪਾਲਭਾਤੀ (ੲ) ਭਰਮਰੀ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ

(5) ਪ੍ਰਤਿਆਹਾਰ : ਸੰਸਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਿਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਮੁਖੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਆਹਾਰ ਹੈ।

(6) ਧਾਰਣਾ: ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਵਿਚ ਯਮ, ਨਿਯਮ, ਆਸਨ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਚਾਰੇ ਅੰਗ ਯੋਗ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅੰਗ ਹਨ। ਪ੍ਰਤਿਆਹਾਰ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਕੜੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਣਾ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮਨ ਨੂੰ ਸਥੂਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਸੂਖਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਧਾਰਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਣਾ, ਧਿਆਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

(7) ਧਿਆਨ: ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਤੋੜਨਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤਟਾਅਸਥ ਕਰਨਾ ਧਿਆਨ ਹੈ।

(8) ਸਮਾਧੀ: ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ ਸਮਾਧੀ। ਇਹ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਮਿਲਨ ਹੀ ਸਮਾਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਮਆਨੰਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਯੂ.ਐਨ.ਓ ਵਲੋਂ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣਾ, ਭਾਰਤੀ ਵੈਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਆਧਾਰ ਪੁਖਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵੈਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰੇਮਲਤਾ, ਪੂਰੀ

ਜੇਕਰ ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ..

ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰ (ਵਜ਼ਨ) ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬੇਡੌਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਗੋਲੀ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਦਵਾਈ ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਓਨਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਭਾਰ ਵੱਧ ਜਾਣਾ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭਾਰ ਤਾਂ ਵਧਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਹਾਈਪਰਟੈਂਸ਼ਨ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਦਾ ਵਧ ਜਾਣਾ, ਸ਼ੂਗਰ ਆਦਿ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਦਵਾਈਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵਜੋਂ ਭਾਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰਨ ਭਾਰ ਵਧਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਦਵਾ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਜੇ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇਗਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਜੀਵਨ ਰੱਖਿਅਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਤੁਲਿਤ

ਭੋਜਨ ਲਓ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਸਰਤ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਲਰਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਅਸਥਮਾ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬਰਥ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਹੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ ਅਤੇ ਮਲਟੀ-ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਭੁੱਖ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਂਟੀ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਦਵਾਈਆਂ ਵੀ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। ਇਸ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਲਈ ਸਿਰਫ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਮਿਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਰਾਮ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ

ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੇਟ ਵਿਚ ਜਲਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੇਟ ਵਿਚ ਜਲਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਗੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰ ਵਧਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭਾਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਰਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਹਰ ਰੋਗੀ 'ਤੇ ਹਰ ਦਵਾਈ ਦਾ ਅਸਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਰੋਗੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਗੜਨ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਈ ਪੋਲਰ ਡਿਸਆਰਡਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੋਟਾਪਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਅਢਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਡਾਈਬਟੀਜ਼, ਕਿਡਨੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਦਿਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਆਦਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘੇਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ

ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ 6 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਇੰਸੂਲਿਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਰੋਗੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋ।

ਪੁਰਾਣੀ ਖੰਘ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੀਓ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਚਾਹ

ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ 'ਚ ਬੁਖਾਰ, ਖੰਘ ਤੇ ਜੁਕਾਮ ਨਾਲ ਫਲੂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ 'ਚ ਮਲੇਰੀਆ, ਡੇਂਗੂ, ਚਿਕਨਗੁਨੀਆ ਤੇ ਜ਼ੀਕਾ ਵਾਇਰਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੱਛਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੂਰੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਓ ਤੇ ਦਾ ਇਸੇਤਮਾਲ ਕਰੋ। ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਬੁਖਾਰ, ਖੰਘ ਤੇ ਜੁਕਾਮ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪਾਣੀ ਉਬਾਲ ਕੇ ਪੀਓ। ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾੜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੀਓ। ਡਾਈਟ 'ਚ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ

ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ 2 ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਬੁਖਾਰ ਤੇ ਖੰਘ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਲਾਹ ਲਓ। ਖਾਸਕਰ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ 'ਚ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਂਸੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਾ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਂਸੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਕਈ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਾਂਸੀ-ਜੁਕਾਮ ਲਈ ਰਾਮਬਾਣ ਔਸ਼ਧੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂਗਨੀਜ਼, ਤਾਂਬਾ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਆਇਰਨ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ, ਵਿਟਾਮਿਨ-ਸੀ, ਕੇ, ਬੀ6 ਤੇ ਰਿਬੋਫਲੇਵਿਨ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਖੰਘ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ

ਸ਼ਹਿਦ 'ਚ ਨਾਇਸਿਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ-6, ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ, ਰਿਬੋਫਲੇਵਿਨ ਤੇ ਐਮਿਨੋ ਐਸਿਡ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਠਾਸ ਲਈ ਸ਼ਹਿਦ ਖਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਲਾਹ ਲਓ। ਸ਼ਹਿਦ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੀ ਖਰਾਸ਼ 'ਚ ਤੁਰੰਤ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ ਸੇਵਨ

ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਬਾਲ ਲਓ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਕਸ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਲਾਹ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਚਮਕ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਲਓ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਨੂੰ ਛਾਣ ਕੇ ਚਾਹ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਂਸੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਲੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ

ਹਰਿਆਲੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਤਾਂ ਜਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ ਲੰਡਨ ਤੇ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕਾਲਜ ਲੰਡਨ ਦੇ ਸ਼ੋਧਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਇਸ

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਲੰਡਨ ਦੇ 31 ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੌਂ ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 3568 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਡਾਟਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ

ਉਮਰ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੌਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੇਚਰ ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਿਟੀ ਪੱਤਰਕਾ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ, ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਤੇ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੋਧਕਰਤਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਰਿਆਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਹਤਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ 16 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ ਲੰਡਨ ਦੇ ਸ਼ੋਧਕਰਤਾ ਮਿਕੇਲ ਮੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਵਧਿਆ ਨੌਰੋਵਾਇਰਸ ਦਾ ਖਤਰਾ

ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਵਰਗੀ ਹੀ ਨੌਰੋਵਾਇਰਸ ਨਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫਿਲ-ਹਾਲ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਐਂਡ ਪ੍ਰਿਵੈਂਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਮਿਊਨੀਕੇਬਲ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਭਾਵ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਨੌਰੋਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਵੇਮਟਿੰਗ ਬਗ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਇੰਗਲੈਂਡ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦੇ 154 ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਂਗ ਫੈਲਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਸੀਡੀਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਰੋਵਾਇਰਸ ਵਿਚ ਕਈ ਅਰਬ ਵਾਇਰਸ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਥਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹੱਥ ਧੋਤੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਦੂਜੇ ਵਾਇਰਸ ਵਾਂਗ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਲਟੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਝ ਕਰੋ ਬਚਾਅ- ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਟਿਵ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ ਤੇ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੂਸ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ। ਇਲੈਕਟਰੋਲਾਈਟਸ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਦਾ ਘੋਲ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਂਦੇ ਰਹੋ।

ਨੌਰੋਵਾਇਰਸ ਦੇ ਲੱਛਣ- ਡਾਈਰੀਆ, ਉਲਟੀ, ਸਿਰ ਚਕਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਹੋਣ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁਖਾਰ, ਸਿਰਦਰਦ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 2 ਤੋਂ 3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤਕ

ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੋ। ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਫਲ ਹੋਣ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਧੋ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ।

ਭੀੜੀ ਪੰਜਾਮੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਅਫਗਾਨੀ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ- ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ

ਧਨੋਲਾ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਭੀੜੀ ਪੰਜਾਮੀ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਅਫਗਾਨੀ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ ਵਾਲੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਵ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨੋਤਲੇ ਪਿੰਡ ਪੰਧੋਰ ਵਿਖੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼, ਦੋਰਾਨ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨੀ ਦੋਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ

ਅਣਮੁੱਲਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਪ੍ਰਮਾਣੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆਉਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਧਨੋਲਾ 'ਚ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾਨਗੜ੍ਹ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਕਾਨਗੜ੍ਹ, ਗੁਰਮੇਵ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਦਰਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੰਗੋਹਰ ਪੱਤੀ, ਰੱਬੀ ਸਿੰਘ ਧਨੋਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੰਧ ਹੱਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਯਕੀਨੀ: ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਧਨੋਲਾ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗ ਸੰਜੀਵਗੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਉੱਥੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਮਸਲੇ ਉਠਾਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਲੋਕ ਮਸਲੇ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂਬੰਧ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚਹੂੰਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੁਪਰ ਸ ਪੀ ਐੱਸ ਐੱਫ ਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕਾ ਅਤੇ ਐਸਐਸਪੀ ਸ੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਗੋਇਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੇਰੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੱਖਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਜਿੰਮੀ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬੀਹਲਾ,

ਗੁਰਦੀਪ ਦਾਸ ਬਾਵਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ, ਜਸਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਚੋਪੜਾ, ਕੈਪਟਨ ਸਾਧੂ

ਸਿੰਘ, ਰਾਜੂ ਪਾਸਟਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਕੀਮਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸੁਰੇਸ਼ ਡਿੱਪਲ, ਨਵਤੇਜ ਚੀਮਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਮੁਹੰਮਦ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਨੇਸਰ, ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਭਦੌਤ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ, ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ ਸਹੇਤਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਸਲੇ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਮਾਮਲੇ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਬੇੜੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ, ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜ) ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਬੈਂਬੀ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ) ਸ੍ਰੀ ਵੇਦਦਰਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜ) ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਔਸ਼ਵਿਚ ਦੇ ਗੈਸ ਚੈਂਬਰ - ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਨਾ ਦੇ ਹੋਇਆ

"ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਸਟ ਸਹਿਣ ਲਈ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ" ਜੇਕਬ ਲੈਵੀਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਯਾਮੈਕਾ (ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਟੋਪੀ) ਪਾਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਤਵਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ ਜਲਾਵਤਨ, ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਂ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦਾ ਇਹ ਭੋਗਣ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਨਾ ਕੋਈ ਘਰ-ਘਾਟ ਸੀ, ਨਾ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਨਾ ਜੱਦੀ ਘਰ, ਨਾ ਜਾਗੀਰਾਂ...। ਕੁਝ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ, ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਹੋ...। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਤਰੁੰਡ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਵਿਚ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਕਿਧਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਵਸਣਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਰੇਤਲਾ-ਬਲ, ਸਹਿਰਾਅ, ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਨਾ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਨਾ ਕੁਝ ਉਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਪਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਬੰਜਰ ਸਹਿਰਾਅ ਅੱਜ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰਸ਼ਕ। ਦੁਨੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਕਿਸ ਕਦਰ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਰਾਈਲ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਰਦਾ ਹੈ। 1900 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਭੋਗ ਕੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿਚ ਵਸੇਬਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਰੈਬਾਈ ਡਾ. ਵਾਲਡਮੈਨ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸਰੋਤੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨੋਟ ਬੁੱਕਾਂ ਦੇ ਵਰਕੇ ਭਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੈਲਾਸ਼ ਪੁਰੀ

1944 ਦੇ ਸਰਬਨਾਸ਼ (ਹੋਲੋਕਾਸਟ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੰਜਾਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਿਨਾਗੋਗ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 60 ਲੱਖ ਯਹੂਦੀ ਔਸ਼ਵਿਚ (ਪੋਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਡਾਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ 125-130 ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨਹੀਟ ਸਾਡਵੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਜਰਾ ਕੈਦਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਪੰਜ, ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ ਚੌੜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਹਿਲਿਆ ਜਾਏ ਨਾ ਪਾਸ ਪਰਤਿਆ ਜਾਏ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਗੈਸ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੱਠੀਆਂ ਦੀ ਚਿਮਨੀ ਹਰ ਹਫਤੇ ਨਵੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਦਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ 24 ਘੰਟੇ ਸੜਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਉਹ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦੀ। ਦਾਂਤੇ ਦਾ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਕੀ ਸੀ? ਕੌਣ ਜਾਣੇ ਨਰਕ ਕੀ ਏ? ਪਰ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਇਹ ਨਰਕ ਕੁੰਡ, ਨਰਕ ਦਰ, ਨਰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਨਰਕੀਲਾ ਸੀ। ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਮੜੀ 'ਚੋਂ ਨੁੱਚੜੀ ਬਿਦਾਈ ਨਾਲ ਸਾਬਣ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੰਬਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿੱਦੇ, ਗਸਤਾਪੇਸ਼ ਦੇ ਹੈਵਾਨੀ ਵਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ (ਸਰੀਰ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਬਰਫਾਨੀ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਗਰਮਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ... ਖੋਰੇ ਕਿੱਜ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਮਰ ਗਏ ਦੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਇੰਜ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸਾਹਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੰਬਲ, ਸਾਬਣ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹੀਆਂ ਐਨਕਾਂ, ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੈਡੀ, ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਹਾਲ ਤੁਸੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਖੁਦਾ ਦਾ ਆਸਣ ਨਾ ਹਿਲਿਆ... ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ? ਵਾਰਸਾ ਅਤੇ ਕਰਾਕੋਫ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੰਦੇ ਔਸ਼ਵਿਚ ਵਿਚ ਭੱਠੀ ਦੀ ਭੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ, ਹਰ ਚੌਰਾਹੇ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਜੋਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਬੰਧੀ ਆ ਕੇ ਜਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਉਂਦਿਆਂ ਰੀੜ੍ਹ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਣ-ਜਵਾਬਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੰਨਪਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਝੂਟਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਫਿਤਰਤ ਹੈ? ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਯਹੂਦੀ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਨੇ, ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਨੇ, "ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਰਵਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਰਬ-ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਸਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ?" ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਨਾ ਦੇ ਹੋਇਆ।

ਸਰੋਤੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਜੇਕਬ ਲੈਵੀਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੈਂਤੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਈਸਾਈ ਪਾਦਰੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਖੋਜੀ ਮਲਟੀਫੇਬ ਰਿਸੋਰਸ ਸੈਂਟਰ, ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਸੀ। ਜੇਕਬ ਲੈਵੀਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਿਕਲਾ ਲੈਵੀਨ ਅਤੇ ਰੈਬਾਈ (ਇਮਾਮ ਪੋਰੋਹਿਤ) ਡਾ. ਵਾਲਡਮੈਨ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਗੁੰਬ ਟੋਰਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, "ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ 613 ਟੋਰਾਜ਼ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 365 ਨਿਖੇਧਾਤਮਕ ਅਤੇ 245 ਨਿਸ਼ਚੇਵਾਨ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਖਾਸ ਚੋਣ ਖਿਆਲਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੂਦੀ ਸਿਰਫ ਜਨਮ ਦਾ ਹੀ ਯਹੂਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੂਡ-ਇਜ਼ਮ ਅਪਣਾ ਕੇ ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਏਡੇ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮਜ਼ਹਬ 'ਚੋਂ ਹੀ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਹਾਰ ਯਹੂਦੀ ਸਿਨਾਗੋਗ (ਯਹੂਦੀ ਗਿਰਜਾ) ਜਾ ਕੇ ਟਿਸ਼ੂਵਾਰ (ਮੁੜ ਯਹੂਦੀ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣਾ) ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਾਨ

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

(ਸਫਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਦਲ ਕੋਈ ਤਮਗਾ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ (1928 ਐਮਸਟਰਡਮ, 1932 ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, 1936 ਬਰਲਿਨ, 1948 ਲੰਡਨ, 1952 ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਤੇ 1956 ਮੈਲਬਰਨ) 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। 1952 ਦੀਆਂ ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕੇਡੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਤਮਗਾ ਸੀ। 1960 ਦੀਆਂ ਰੋਮ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ 1964 ਦੀਆਂ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। 1968 ਦੀਆਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੇ 1972 ਦੀਆਂ ਮਿਊਨਿਖ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। 1976 ਦੀਆਂ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਦਲ 1924 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਵਤਨ ਪਰਤਿਆ। 1980 ਦੀਆਂ ਮਾਸਕੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ

ਟੀਮ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀਮ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਤਮਗਾ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ (1984 ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, 1988 ਸਿਓਲ ਤੇ 1992 ਬਾਰ-ਸੀਲੋਨ) ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਪਰਤਿਆ। ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗੇ ਦਾ ਸੋਕਾ 16 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ 1996 ਦੀਆਂ ਐਟਲਾਂਟਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਲਿਏਂਡਰ ਪੇਸ ਨੇ ਤੋੜਿਆ। 2000 ਦੀਆਂ ਸਿਡਨੀ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਕਰਨਮ ਮਲੇਸ਼ਵਰੀ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਖਿਡਾਰਨ ਬਣੀ। 2004 ਦੀਆਂ ਏਥਨਜ਼ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਰਾਜਵਰਧਨ ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਟਰੈਪ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਠੌਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ। 2008 ਦੀਆਂ ਪੈਬੇਰਿਗ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਖੇਡ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਿਹਤਰ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ

ਕੁੱਲ 3 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਵਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਬਿੰਦਰਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਵੇ। 2012 ਦੀਆਂ ਲੰਡਨ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਲ 6 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 1-1 ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਐਮਸੀ ਮੈਰੀਕੋਮ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰਨ ਸਾਇਨਾ ਨੇਹਵਾਲ, ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਗਗਨ ਨਾਰੰਗ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਯੋਗੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। 2016 ਵਿਚ ਰੀਓ ਵਿਖੇ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰਨ ਪੀਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸਾਕਸ਼ੀ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 11 ਤਮਗੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 8 ਸੋਨੇ, 1 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 2 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਟੀਮ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰ

ਤਮਗੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਤੇ ਲੈਜਲੀ ਕਲਾਡੀਅਸ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਕੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਕੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ 2008 ਦੀਆਂ ਪੈਬੇਰਿਗ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੁੱਲ 4 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ 1 ਸੋਨੇ, 2 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 1 ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਹਨ। ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ 1 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 4 ਕਾਂਸੀ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਵਿਚ 1-1 ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ, ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ 2 ਕਾਂਸੀ ਅਤੇ ਟੈਨਿਸ ਤੇ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਵਿਚ 1-1 ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਕਾਂਸੀ ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ।

ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

(ਸਫਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸੀਈਏ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕੋਲ ਇਕਾਰਾਨਾਮਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ 'ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ', ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ 'ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ', 'ਅਪੈਲੇਟ ਅਥਾਰਟੀ' ਅਤੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਈਸੀਈਏ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ

ਅਵਾਮ 'ਤੇ ਲੱਕ ਤੋੜਣ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਬਰੀ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ/ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਕੌਮੀ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਉਰਜਾ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਹਰ ਵੱਡੇ ਕੰਪਨੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਰਜਾ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿੱਥੀ ਹੋਈ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਖਰੀਦੇ।

ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ 2021 ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਿੱਤ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਲਾਂਟ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ

ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੱਡੇ ਕੰਪਨੀ ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਉਹ ਘੱਟ ਖਰੀਦੇਗੀ, ਉਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਿਨਾਂ ਬਿਜਲੀ ਲਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇੱਥੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਣ-ਵਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਪੈਸਟੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਾਜ ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤਹਿਤ ਕਪੈਸਟੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵੱਧ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਡ ਦੇ ਭਾਗੀ ਹੋਣਗੇ।

ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ-ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਹੜੀ, ਛੱਡੋ ਤਾਂ ਕਲੱਕੀ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰਮੀਮਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ

ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਤੈਅ ਕਰਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕਰਾਸ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਵੀ ਪੜਾਅਵਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਖਪਤਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਗੈਸ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੱਸਿਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਆਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2021-22 ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਪਤਕਾਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ 10668 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਨਕਦ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਸਕੇਗੀ?

ਉਡਣਾ ਤੈਰਾਕ ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ

(ਸਫਾ 5 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 83 ਤਗਮੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤਗਮਿਆਂ ਦਾ ਬੋਹਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ, ਦਿ ਅਨਟੋਲਡ ਸਟੋਰੀ ਆਫ਼ ਏ ਚੈਂਪੀਅਨ' ਹੈ। ਫੈਲਪਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਆਖ਼ਰ ਟੁੱਟਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਪਹਿਲੇ ਤਾਰੂਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇ ਤੇ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਟੁੱਟਣ। ਉਸ ਨੇ ਐਨ ਆਰਬਰ ਦੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲਾਏ ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਨੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਫੈਲਪਸ ਸਪੋਰਟਸ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ। 31 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਰੀਓ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਸੋਨੇ ਤੇ 1 ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਤੈਰਾਕੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ।

ਉਹਦਾ ਜਨਮ 30 ਜੂਨ 1985 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਲਟੀਮੋਰ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀ। ਫੈਲਪਸ 9 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹਦਾ ਪਿਤਾ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਫੈਲਪਸ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਪਿਛੋਕੜ ਇੰਗਲਿਸ਼, ਆਇਰਿਸ਼, ਸਕਾਟਿਸ਼, ਵੈਲਿਸ਼ ਤੇ ਜਰਮਨ ਅੰਸ-ਵੰਸ਼ ਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾ ਰਿਹਾ।

ਫੈਲਪਸ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਡੈਫੀਸਿਟ ਡਿਸਆਰਡਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਤੈਰਨ ਲਾਓ। ਫੈਲਪਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਿਰ ਡੁਬੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਫਟੀ ਜੈਕਟ ਪੁਆ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਠੀ ਤਾਰੀ ਲਾਈ। ਉਹ 7 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਤੈਰਦੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਤੈਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਕੋਚ ਬੋਬ ਬਾਉਮੈਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਜੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਡਨੀ-2000 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਿਲੇਅ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਤੈਰਾਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

15 ਸਾਲ 9 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਫੈਲਪਸ ਨੇ 200 ਮੀਟਰ ਬਟਰ ਫਲਾਈ ਤਾਰੀ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। 2001 ਵਿਚ 400 ਮੀਟਰ ਫਰੀ ਸਟਾਈਲ ਤਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕੱਚ 6 ਫੁੱਟ 4 ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਵਜ਼ਨ 88 ਕਿਲੋ-ਗਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਲੰਮੀਆਂ, ਲੱਕ ਪਤਲਾ, ਮੋਢੇ ਚੌੜੇ ਤੇ ਜੁੱਸਾ ਗੁੰਦਵਾਂ। ਧੌਣ ਲੰਮੀ, ਠੋਡੀ ਚੌੜੀ, ਸਿਰ ਛੋਟਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਧੌਣ ਵਰਗਾ ਹੀ ਲੱਗਦਾ। ਚਿਹਰਾ ਲੰਮੂਤਰਾ, ਅੱਖਾਂ ਨਸਵਾਰੀ ਤੇ ਸਿਹਲੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ। ਹੱਸਦਾ ਤਾਂ ਗੋਲ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਟੇ ਦੰਦ ਚਮਕ ਉਠਦੇ। ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਵਾਲ ਨਾਮਾਤਰ, ਹੱਥ ਚੌੜੇ ਚਪਟੇ ਚੱਪੂਆਂ ਵਰਗੇ,

ਕੰਨ ਵੱਡੇ ਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਘੋਨ ਮੋਨ।

ਉਸ ਨੇ 2003 ਵਿਚ ਟਾਊਸਨ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। 2004 ਤੋਂ 2008 ਤਕ ਉਹ ਐਨ ਆਰਬਰ ਰਿਹਾ। 2003 ਵਿਚ ਤੈਰਾਕੀ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 4 ਗੋਲਡ ਤੇ 2 ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ। ਏਥਨਜ਼-2004 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹਨੇ 6 ਸੋਨੇ ਤੇ 2 ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਦਿਆਂ 3 ਓਲੰਪਿਕ ਤੇ 2 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇ। 2005 ਦੀ ਸਮਸਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 1 ਸਿਲਵਰ ਤੇ 5 ਗੋਲਡ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ। 2007 ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਤੈਰਾਕੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਉਹ 7 ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ 5 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਗਿਆ।

2008 ਵਿਚ ਪੈਬੇਰਿਗ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨਾ ਬੋਰਪੇ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਤੈਰਾਕ ਇਕੋ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤੈਰਾਕ ਮਾਰਕ ਸਪਿਟਜ਼ ਦਾ 7 ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇਗਾ ਪਰ ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ ਨੇ ਪੈਬੇਰਿਗ ਤੋਂ 8 ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਬੋਰਪੇ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ 8 ਸੋਨ ਤਗਮਿਆਂ ਨਾਲ 1 ਓਲੰਪਿਕ ਤੇ 7 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੇ। ਅਜਿਹਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਲੰਡਨ-2012 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ ਤੇ ਉਸੈਨ ਬੋਲਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਸੁਆਲ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ ਪੈਬੇਰਿਗ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ

ਦੁਹਰਾਅ ਸਕਣਗੇ? ਉਥੇ ਫੈਲਪਸ ਨੇ 4 ਸੋਨੇ ਤੇ 2 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ। ਇੰਜ ਉਹਦੇ ਓਲੰਪਿਕ ਤਗਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 22 ਹੋ ਗਈ।

ਉਸ ਦੇ ਕੋਚ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਫੈਲਪਸ ਬੜਾ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਚਿੰਗ ਦੇ ਸਬਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿਲ ਜਾਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਸਪੀਡ' ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਤੈਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ 'ਤੇ 'ਸਪੀਡ' ਦੇ ਅੱਖਰ ਚਮਕਦੇ ਨੇ। ਫੈਲਪਸ ਦਿਲ ਦਾ ਦਿਆਲੂ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 'ਸਪੀਡ' ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਦਸ ਲੱਖ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣ, ਤੈਰਾਕੀ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ ਦੇਣ ਤੇ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਂ 'ਮਾਈਕਲ ਫੈਲਪਸ ਵੇਅ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2003, 4, 6, 7, 8, 9 ਤੇ 12 ਵਿਚ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਤੈਰਾਕ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖੇਡ ਕਰੀਅਰ ਵਿਚ 39 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 29 ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ 10 ਰਿਲੇਅ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਕ ਸਪਿਟਜ਼ ਨੇ 33 ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 26 ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ 7 ਰਿਲੇਅ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਮਾਈਕਲ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਟੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਧੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ

(ਸਫਾ 7 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 9-11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਹੁਣ ਠੰਢੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੁਹ-ਗਿਣਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਕੂਟਨੀਤਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਈਰਾਨ, ਚੀਨ, ਰੂਸ, ਤੁਰਕੀ, ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ, ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਤਾਜਿਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੇ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਦਦ ਵੀ ਭੇਜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਗ਼ਤਬੜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬੋਹੱਦ ਖ਼ਰਾਬ ਸਨ। ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ

ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਰਥਿਕ, ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮਦਦ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬਸਤੀ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਧੱਕ ਕੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਦਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਅਲ ਕਾਇਦਾ, ਆਈਐੱਸ, ਜੈਸ਼ ਤੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਵਰਗੀਆਂ

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਨਰਸਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਸਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੋਹੱਦ ਆਸਾਨ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਫ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਅੱਧਵਾਟੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਆਖ਼ਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਹੱਪਣ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅਸਥਾਨ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ

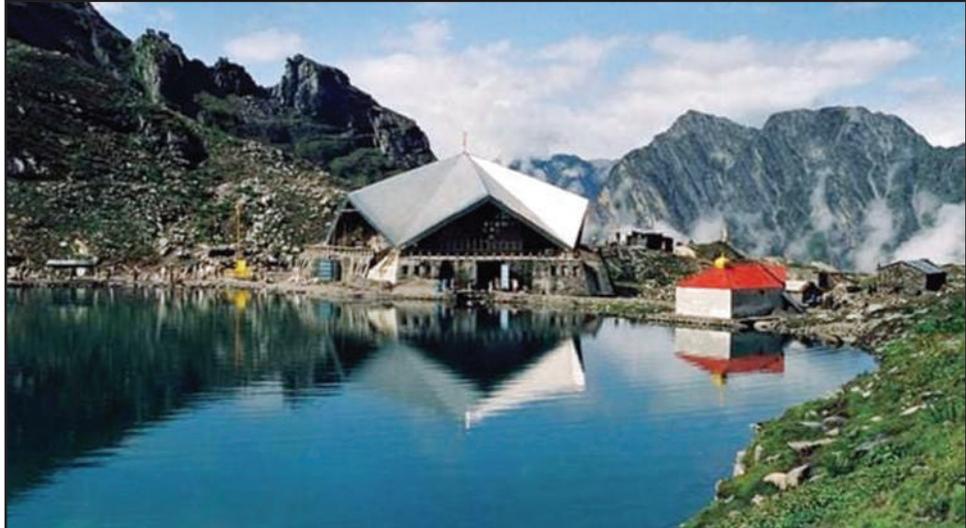
ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਸਿਮਰਨ, ਭਗਤੀ, ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਸੱਤ ਉੱਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਆਪਣੀ ਠੰਢੀ ਸਮੀਰ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਿਖੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਫ਼ਾਂ ਜਦੋਂ ਢਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਣੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਈ ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖੁਸ਼ਬੋਆਂ ਬਿਖੇਰਦੇ ਇੰਨੇ ਫੁੱਲ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਾਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਭਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਈ ਰਸਤੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਕਈ ਰਸਤੇ ਹਨ।

ਇਕ ਖਾਸ ਰਸਤਾ ਦਿੱਲੀ ਹਰਿਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੱਸ, ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਜੱਬੋ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੀ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ, ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦਰ ਮੂਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲੈਪ ਆਫ ਗਡਵਾਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕਈ ਪੁਜਾ ਸਥਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਦਸ ਸਾਲ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ "ਹੇਮ ਕ੍ਰੰਟ, ਹੇਮ ਕ੍ਰੰਡ, ਜਾਂ ਹੇਮ ਕ੍ਰੰਟ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿਚ "ਇੰਦਰਯੁਮ ਪਾਸ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਇਕ ਪਰਬਤ ਹੈ, ਇਸ

ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿ ਪਰਬ ਦੇ 119 ਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ।" ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇੰਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਸੇਵਾ ਸੰਗਠਨ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤਦੇ ਹਨ।

ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਹੇਮ ਕ੍ਰੰਡ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਹੇਮ ਕ੍ਰੰਡ ਸਾਹਿਬ ਹੇਮ ਅਰਥਾਤ ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰੰਡ ਭਵ ਕਟੋਰਾ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਠੰਢਕ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਦੋਂ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਜੱਬੋ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਖੜਮ ਹੋਣ ਤਕ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਦੁੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਛਾ ਤੇ ਆਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰ-ਦੁਆਰਾ ਹਿਮਾਲਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ

ਪ੍ਰੋ. ਜਤਿੰਦਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਜੰਕ ਫੂਡ

ਡਾ. ਨਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
94647-77980

ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ, ਮੱਕੀ ਤੇ ਬਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸੀ ਪਕਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਪਕਵਾਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਛੈਲ-ਛੀਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਚਾਟੀ ਦੀ ਲੱਸੀ ਤੇ ਕਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਪੱਛਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਅੰਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਜੰਕ ਫੂਡ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ (ਫਾਸਟ ਫੂਡ) ਉਹ ਭੋਜਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਮਿਨਰਲ) ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜੰਕ ਫੂਡ 'ਚ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ ਨਾਮਾਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਮਕ, ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਖੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ-ਪੀਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ, ਪੇਸਟਰੀ, ਕ੍ਰੀਮ ਰੋਲ, ਵੜ੍ਹਾ, ਸਮੋਸਾ, ਕਚੌਰੀ, ਭੁਜੀਆ, ਪਾਪੜੀ ਚਾਟ, ਫ੍ਰੈਂਚ ਫ੍ਰਾਈਜ਼, ਜਲੋਬੀ, ਬੇਲਪੁਰੀ, ਪਾਣੀਪੁਰੀ, ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕ, ਸੋਡਾ ਆਦਿ।

ਸੰਨ 2019 ਵਿਚ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 640 ਤੋਂ 650 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕੀਮਤ 930 ਤੋਂ 950 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵੱਧ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਭੋਜਨ ਦੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧਤਾ ਹੈ। ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਅੱਲੂੜ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਖਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸਿਤਾਰੇ ਅਕਸਰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਤੋਹਫ਼ੇ ਅਤੇ ਕੌਬੋ ਪੈਸਕਸਾਂ ਨਾਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਸੇਵਨ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਟਾਪਾ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਸਟਰੋਕ ਤੇ ਚਰਬੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਆਦਿ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਗੰਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਮੋਟਾਪੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਮੋਟਾਪਾ ਕਈ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ, ਨਾੜੀਆਂ ਦਾ ਤੰਗ ਜਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਕੋਰੋਨਰੀ

ਬਿਮਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਧੂ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰਕ ਬੇਆਰਾਮੀ ਆਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਦਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਚਕ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਿਫਾਇੰਡ ਸ਼ੂਗਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਚਕ ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖਤਰਨਾਕ ਸਪਾਇਕ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਨਸੂਲਿਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸੰਘਣੀ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਨਾਲ ਦੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ ਛੇਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਟਾਈਪ 2 ਸ਼ੂਗਰ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਨਿਯਮਤ ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕ ਦੀ ਅੱਧੇ ਲੀਟਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 14-15 ਚਮਚੇ ਚੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਭਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਲੋਰੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰੱਖਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਧ ਸ਼ੱਕਰ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਮੋਟਾਪਾ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਚਮਚ ਚੀਨੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੈਲੋਰੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਸਕੋ। ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕਸ ਵਿਚ ਖਟਾਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਵਾਲੀ ਪਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕਸ ਵਿਚ ਖਟਾਸ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਵਿਚ ਲੂਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਆਮ ਭੋਜਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੂਣ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪੇਟ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਓਸਟੀਓਪੋਰੋਸਿਸ, ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪੱਥਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬੋਤੂ ਜਿਹਾ ਨਮਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਲੂਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਲਗਪਗ ਅੱਠ ਗ੍ਰਾਮ

ਲੂਣ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੀਟ ਅਤੇ ਮੀਟ ਪਦਾਰਥ ਈ-ਕੋਲੀ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੰਬੀ ਸਪਲਾਈ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਮੀਟ ਅਤੇ ਮੀਟ ਪਦਾਰਥ ਜੰਕ ਫੂਡ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਮੀਟ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅਤੇ ਸੋਰਸਿੰਗ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਮੀਟ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਜ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਹਾਰ ਚੀਨੀ ਤੇ ਲੂਣ ਦੀ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਨਾਲ ਸੰਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿਚ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਗੁਨਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਲਗ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੰਕ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਖਪਤ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਤੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕੋਲ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਰਨਲ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੋਈ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਰਭਵਤੀ ਮਾਦਾ ਚੂਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਵਧੇਰੇ ਸਲਾਦ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ

200 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਹਿਮਾਲੀਆ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਚੋਮੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜੋ ਸੁੰਦਰਤਾ ਇਸ ਦੀ ਤਰਾਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤੇ ਇਹ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸੱਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਝੁਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਬਦਰੀ ਨਾਥ ਸ਼ਾਹ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮਰੇ ਬੁੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਏਥੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇੜੇ ਕਈ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਹੋਟਲ ਵੀ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਨੀਰਜ ਹੋਟਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਾਵਾਂ ਫੇਰੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏਥੇ ਜੱਬਾ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਇਹ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਜੱਬਾ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਦਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਮਕ੍ਰੰਟ ਦੇ ਜੱਬੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਜੱਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

MISSION PEAK BROCKERS, INC

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

Acquisition and Financing of Commercial Real Estate.

GET TOP DOLLAR\$

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

CALL TODAY

(510) 490-9705

hssidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

**BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260**

